

Deveti kvartalni izveštaj

1. jul– 30. septembar 2017.

Republic of Serbia

Programme Funded by EU

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Implementing Partner

- Opšti cilj:** Doprinis održivom razvoju jugoistoka i jugozapada Srbije kroz unapređenje koordinacije između republičkih i lokalnih vlasti, kreiranje povoljnijeg okruženja za rast u oblasti zapošljavanja, poslovanja i razvoja infrastrukture i unapređenje dobrog upravljanja i socijalnog uključivanja.
- Svrha:** Unapređenje lokalnog nivoa upravljanja, poboljšanje uslova za razvoj infrastrukture, jačanje kapaciteta lokalnih samouprava za planiranje i upravljanje, stvaranje povoljnijeg okruženja za razvoj poslovanja, kao i podrška razvoju politika socijalnog uključivanja i zapošljavanja
- Ukupni budžet:** 24,46 miliona evra (17,46 miliona evra kroz kancelariju Ujedinjenih nacija za projektne usluge i sedam miliona evra kroz Sektor za ugovaranje i finansiranje programa iz sredstava Evropske unije, Ministarstva finansija)
- Datum početka:** 7. maj 2014.
- Datum završetka:** 31. mart 2018.
- Opštine obuhvaćene programom:** Novi Pazar, Ivanjica, Nova Varoš, Priboj, Prijepolje, Raška, Sjenica i Tutin, na jugozapadu Srbije
Prokuplje, Blace, Žitorađa, Kuršumlija u Topličkom okrugu
Leskovac, Bojnik, Vlasotince, Lebane, Medveđa i Crna Trava u Jablaničkom okrugu
Vranje, Bosilegrad, Bujanovac, Vladičin Han, Preševo, Surdulica i Trgovište u Pčinjskom okrugu
Brus u Rasinskom okrugu
Aleksinac, Gadžin Han, Doljevac, Merošina i Svrlijig u Niškom okrugu
Babušnica, Bela Palanka u Pirotskom okrugu
Knjaževac u Zaječarskom okrugu
- Donatori:** Evropska unija
Vlada Švajcarske
Vlada Republike Srbije
- Program sprovodi:** Kancelarija Ujedinjenih nacija za projektne usluge (UNOPS)
- Datum podnošenja izveštaja:** 16. oktobar 2017.
- Period izveštavanja:** 1. jul – 30. septembar 2017.

Akronimi

ACES	Udruženje inženjera konsultanata Srbije
CFCU	Sektor za ugovaranje i finansiranje programa iz sredstava Evropske unije
CIF	Fond za učešće građana
DEU	Delegacija Evropske unije
DU	Dobro upravljanje
EU	Evropska unija
FIDIC	Međunarodna federacija inženjera konsultanata
GO	Geografska oznaka
JPP	Javno-privatno partnerstvo
JŠ	Jedinstveni šalter
LjP	Ljudska prava
LSU	Lokalna samouprava
MRR	Mehanizam rodne ravnopravnosti
MSP	Mala i srednja preduzeća
NSM	Nacionalni savet manjina
NVO	Nevladina organizacija
OCD	Organizacija civilnog društva
OEBS	Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju
OHCHR	Kancelarija visokog komesara za ljudska prava
OPZ	Opis poslova i zadataka
PDP	Poziv za dostavljanje predloga
PO	Područje odgovornosti
PPF5	Projekat podrške u programiranju pomoći EU
PRINCE 2	Projekti u kontrolisanom okruženju
RSPC	Projektni centar UNOPS-a u Srbiji
SKGO	Stalna konferencija gradova i opština
SDC	Švajcarska agencija za razvoj i saradnju
SEIO	Kancelarija za evropske integracije Vlade Republike Srbije
SIPRU	Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva
SSG	Savetodavna služba za građane
UN Women	Agencija Ujedinjenih nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena
UOP	Upravni odbor Programa
UUP	Upravljanje uspešnim programima
ZDP	Zahtev za dostavljanje ponuda

Kratak pregled

Evropski PROGRES je neprekidno napredovao u susret završetku programa što je potvrđeno i kroz pokazatelje učinka: 230 ili 91% od 252 podržana projekta, je završeno, dok su rashodi dostigli 15,67 miliona evra ili 90% budžeta. U trećem kvartalu 2017. god. obuhvaćenim ovim Kvartalnim izveštajem u okviru Programa je operativno završeno 32 projekta, započeta je Procena uticaja, počele su pripreme za administrativno i finansijsko zatvaranje projekta, zaključen je Dodatak ugovoru kojim je produženo njegovo trajanje do 31. marta 2018. godine i formalizovane su ograničene projektne izmene i nastavljeno je sa evidentiranjem ishoda.

Prvenstveno se podrška Programa **zapošljavanju ranjivih grupa** do sada pokazala kao jako delotvorna. Deset lokalnih samouprava (LSU) dobilo je bespovratna sredstva za stručnu obuku koja je sada operativno završena, a ta sredstva su omogućila obučavanje 281 osobe (147 muškaraca i 134 žena) i zapošljavanje 160 osoba (97 muškaraca i 63 žena) od čega 72 tokom trećeg kvartala 2017. Podrška samozapošljavanju ranjivih grupa, pored osnivanja 28 biznisa, za rezultat je imala 67 radnih mesta na puno radno vreme i obezbeđen radni angažman za 51 osobu s tim da je šest preduzeća već udvostručilo prihod.

Pomoć **inkluziji Roma** na lokalnom nivou može se smatrati jako značajnom. Na primer, 73 od 155 Roma koji su pohađali neku vrstu obuke za zapošljavanje kroz pet projekata kojima su odobrena bespovratna sredstva u okviru Programa, zaposleni su na neodređeno ili određeno vreme. Zatim, devet od 16 podržanih romskih organizacija civilnog društva (OCD) dobile su sredstva za 13 novih projekata od drugih donatora što takođe ukazuje na relevantnost i delotvornost pomoći koja se pruža kroz Program. Činjenica da je 34.000 Roma direktno ili indirektno imalo korist od intervencija Programa pokazuje značaj realizovanih aktivnosti.

Aktivnosti koje se tiču **dobrog upravljanja** bile su produktivne. Pokušaji da se kroz Program institucionalizuju kapaciteti za dobro upravljanje (DU) omogućili su osnivanje tela za poslove DU u osam LSU u trećem kvartalu 2017. godine, ukupno trinaest, dok je povezivanje DU sa (lokalnim) infrastrukturnim projektima dovelo do usvajanja 21 novog ili revidiranog opštinskog propisa. U okviru Programa je pripremljena analiza u vezi sa vertikalnom koordinacijom između institucija na republičkom i lokalnom nivou u oblastima socijalne zaštite i životne sredine.

Sa zatvaranjem poslednja četiri od 11 projekata sa obezbeđenim bespovratnim sredstvima, završila se i aktivnost u vezi sa uvođenjem **geografskog informacionog sistema** (GIS). Međutim, još je bitnije izvestiti o slučajevima gde su LSU koristile GIS aplikacije da podrže ekonomski razvoj. Na primer, Leskovac je koristio sada dostupne geo-prostorne podatke o svojim braunfield lokacijama za pregovaranje sa potencijalnim investitorima i barem jedna od ovih investicija bi trebalo da bude realizovana u bliskoj budućnosti. Ovo samo ukazuje u kojoj meri GIS može da pomogne LSU da poboljšaju svoje rezultate.

Ovaj period je doneo korist i široj populaciji pošto je 11 od 19 podržanih projekata **lokalne infrastrukture** okončano. Na primer, sedam projekata renoviranja škola dovelo je do poboljšanih uslova obrazovanja za 3.140 učenika kao i bolje energetske efikasnosti objekata.

Rad na proceni opštinskog indeksa **konkurentnosti** za 2016-2017. koji je jedan od ključnih pokazatelja

učinka Programa, napredovao je pošto su 22 LSU unele preko 98% podataka neophodnih za izračunavanje. Inicijalni nalazi ukazuju da je opštinski indeks konkurentnosti porastao u svih 22 LSU u poređenju sa početnim indeksom iz 2013-2014. dok glavna poboljšanja obuhvataju transparentniji proces budžetiranja, ojačane javne nabavke, bolje upravljanje ljudskim resursima, ojačane kapacitete za podršku lokalnom ekonomskom razvoju, unapređen urbanizam i bolji dijalog sa privatnim sektorom. Program će se završiti i predstaviti analizu u četvrtom kvartalu 2017. godine.

Iako su intervencije Evropskog PROGRES-a u cilju jačanja konkurentnosti **malih i srednjih preduzeća** (MSP) putem uvođenja međunarodnih standarda i nabavke opreme u završnoj fazi, efekti su vidljivi. Na primer, preduzeće „Flora“ iz Ivanjice izvestilo je da su mu uvedeni standardi pomogli da ugovori izvoz 150.000 tegli džema u Rusiju dok je preduzeće „Hikori“, takođe iz Ivanjice, povećalo proizvodnju za 30% uz pomoć opreme nabavljene preko Evropskog PROGRES-a i obezbedilo bankarski zajam od 100.000 evra za sirovine.

Okončane su i aktivnosti svih sedam projekata koji podrazumevaju bespovratna sredstva za nabavku opreme za **Grupe poljoprivrednih proizvođača** (GPP). Pomoć koja je pružena omogućila je otvaranje šest stalnih i deset sezonskih radnih mesta. Projekat za zaštitu geografske oznake za vlasinski med završen je stvarajući potencijal za 80 pčelara iz Surdulice i Vladičinog Hana da poboljšaju konkurentnost svojih proizvoda putem sertifikacije za korišćenje geografske oznake.

Smanjena je i ukupna izloženost Programa **rizicima** pošto je realizacija ušla u završnu fazu. Međutim i dalje postoje neizvesnosti koje bi mogle da utiču na efikasnost i delotvornost Evropskog PROGRES-a: prvo, aktivnosti u vezi sa javno-privatnim partnerstvom i zaštitom geografske oznake zavise od odluka institucija koje nisu direktno uključene u Program. I dok je (osnovni) posao Evropskog PROGRES-a na ovim aktivnostima završen, Program budno prati napredak kako bi se intervencije privele kraju. Odobrenje produžetka trajanja je jako korisno u ovim nastojanjima.

Što se tiče **problema**, Program je zabeležio da su dve od 45 podržanih žena preduzetnica zatvorile svoje firme iz porodičnih razloga dok je jedanaest korisnica koje pretežno rade u poljoprivrednom sektoru moglo ograničeno da radi usled loših vremenskih uslova tokom leta. I dok se očekuje da će deo korisnika naići na prepreke u poslovanju, naročito u prvoj godini, Evropski PROGRES je obezbedio podršku u utvrđivanju mera koje bi mogle da im pomognu da ostanu na tržištu.

Komunikacijske aktivnosti obuhvataju: organizaciju godišnjeg sastanka Upravnog odbora, podršku za devet lokalnih festivala, nabavku i isporuku audio i video opreme za osam nagrađenih medijskih kuća iz jugoistočne i jugozapadne Srbije, produkciju filma o Fondu za učešće građana (CIF), deset medijskih saopštenja, organizaciju šest intervjua i objavljivanje 168 ažuriranih podataka na kanalima društvenih medija. Ove aktivnosti su generisale 400 medijskih izveštaja od kojih 209 ili 52% u nacionalnim medijskim kućama što je prvi put da je nacionalna pokrivenost prevazišla lokalnu. Broj lajkova na Fejsbuku je takođe porastao za 30% ili 2.136 lajkova od impresivnog broja sledbenika koji iznosi 9.084 dok je 62 postova bilo lajkovano 972 puta i stiglo do 101.514 ljudi. Ove brojke ukazuju na pozitivni doprinos Evropskog PROGRES-a u saopštavanju podrške koju Evropska unija (EU) i Vlada Švajcarske pružaju ovoj oblasti.

Ovaj Kvartalni izveštaj pruža pregled napretka i rezultata, pitanja upravljanja, pregled ključnih rizika i problema, kvaliteta i održivosti, uvid u ključne prekretnice za sledeći period izveštavanja i odeljak o naučenim lekcijama.

Sadržaj

AKRONIMI	3
KRATAK PREGLED.....	4
PREGLED NAPRETKA I REZULTATA	7
POLITIČKI I PROGRAMSKI KONTEKST	7
NAPREDAK U OSTVARIVANJU CILJEVA I REZULTATA.....	8
<i>Rezultat 1</i>	8
<i>Rezultat 2</i>	11
<i>Rezultat 3</i>	15
<i>Rezultat 4</i>	17
UPRAVLJANJE I KOORDINACIJA	20
UPRAVNI ODBOR PROGRAMA	20
FINANSIJE.....	20
NABAVKE I BESPOVRATNA POMOĆ.....	20
LJUDSKI RESURSI.....	21
LOGISTIKA	21
IZVEŠTAVANJE	21
PRAĆENJE.....	21
EVALUACIJA	21
RIZICI I PROBLEMI	22
KVALITET I ODRŽIVOST.....	23
KVALITET.....	23
ODRŽIVOST.....	23
NAUČENE LEKCIJE	24
PLAN RADA.....	24

Pregled napretka i rezultata

Politički i programski kontekst

Prema Globalnom izveštaju o konkurentnosti za 2017-2018.¹, Srbija se popela za 12 mesta i zauzela 78. mesto od 137 rangiranih zemalja.² Srbija je napredovala u osam kategorija uključujući Efikasnost tržišta rada i Visoko obrazovanje i obuku dok je najveći napredak ostvaren u Makroekonomskom okruženju.

Ministarstvo privrede (MP) objavilo je nekoliko javnih poziva u vezi sa Programom:

- Drugi javni poziv³ za radove na razvoju poslovne infrastrukture. Javni poziv podrazumeva finansiranje 60% vrednosti radova sa ukupnim raspoloživim budžetom od oko 3 miliona evra. Pored toga, MP je proširilo listu od 40 LSU koje su dobile finansijsku pomoć za izradu tehničke dokumentacije za projekte poslovne infrastrukture, sa dodatnih osam LSU – uključujući Tutin (rekonstrukcija peštorskog vodovoda) i Vlasotinca (most na reci Vlasini). Ukupna vrednost podrške je oko 1,16 miliona evra.⁴
- U saradnji sa Fondom za razvoj Republike Srbije MP je takođe objavilo javni poziv za razvoj preduzetništva kroz podršku investicijama u privredi. Finansijska pomoć će iznositi do 20% bespovratnih sredstava od vrednosti investicionog ulaganja dok će preostali iznos biti finansiran iz kredita Fonda. Pravo da se prijave imaju preduzetnici, MSP i zadruge.⁵
- Javni poziv za dodelu bespovratnih sredstava za nabavku opreme za MSP, preduzetnike kao i zadruge. Ovaj program predstavlja kombinaciju povoljnih bankarskih kredita i bespovratnih sredstava države pri čemu Ministarstvo privrede sufinansira nabavku nove proizvodne opreme u iznosu od 25 odsto vrednosti opreme dok se 70 odsto troškova nabavke finansira iz kredita banaka partnera a pet odsto je učešće samog preduzetnika. Ukupna opredeljena sredstva su 568 miliona dinara.⁶

Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja (MRZBSP), Ministarstvo finansija i Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva (SIPRU) zajedno sa predstavnicima civilnog društva, potpisali su Platformu za praćenje sprovođenja Programa ekonomskih reformi 2018-2020 (ERP) i za praćenje Programa reformi politike zapošljavanja i socijalne politike (ESRP). Platforma pruža okvir za saradnju između javnih institucija i civilnog sektora u realizaciji ovih strateških dokumenata.⁷

MRZBSP je osnovalo Sektor za antidiskriminacionu politiku i unapređenje rodne ravnopravnosti kao republički izvršni mehanizam za planiranje i razvoj u oblasti antidiskriminacije i unapređenje rodne ravnopravnosti.⁸

Ministarstvo državne uprave i lokale samouprave (MDULS) u partnerstvu sa Stalnom konferencijom gradova i opština (SKGO) izradilo je 188 modela administrativnih postupaka u devet oblasti lokalne uprave. Cilj je da se unapredi standardizacija postupaka koje LSU koriste i da se obezbede bolje

¹ Izveštaj je dostupan na <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>

² Srbija je u izveštaju za 2016/2017. bila rangirana na 90. mestu od 138 obuhvaćenih zemalja na listi

³ Javni poziv je dostupan na http://privreda.gov.rs/javni_pozivi/javni-poziv-za-prijavu-projekta-za-program-podrske-razvoju-poslovne-infrastrukture-za-2017-godinu/

⁴ Za više detalja videti: <http://privreda.gov.rs/jos-osam-lokalnih-samouprava-dobilo-podrsku-za-pripremu-projektno-tehnicke-dokumentacije/>

⁵ Za više detalja videti: http://privreda.gov.rs/javni_pozivi/javni-poziv-za-dodelu-bespovratnih-sredstava-u-okviru-programa-podsticanja-razvoja-preduzetnistva-kroz-podrsku-investicijama-u-privredi/

⁶ Za više detalja videti: <http://privreda.gov.rs/ treba-vam-oprema-nudimo-do-568-miliona-dinara-bespovratnih-sredstava/>

⁷ <http://socijalnoukljucivanje.gov.rs/en/platform-for-monitoring-the-implementation-of-reforms-signed/>

⁸ Za više detalja videti: <https://www.minrzs.gov.rs/rodna-ravnopravnost.html>

usluge za građane.⁹ Ministarstvo je takođe izdalo Izveštaj o implementaciji Strategije i Akcionog plana za reformu javne uprave za 2015-2017. kao deo priprema za novi Akcioni plan za 2018-2020. Prema Izveštaju, ostvaren je napredak kod svih pet ciljeva Strategije naročito kod unapređenja upravljanja javnim finansijama i javnim nabavkama. Povećana je i pravna sigurnost i poboljšan kvalitet poslovnog okruženja.¹⁰

Napredak u ostvarivanju ciljeva i rezultata

Rezultati ostvareni u okviru Programa tokom ovog izveštajnog perioda pružaju osnovu za prethodnu ocenu da će Evropski PROGRES ispuniti svoje konkretne ciljeve.

Prvo, zbirni rezultati podrške Evropskog PROGRES-a socijalnoj inkluziji, naročito kad je u pitanju zapošljavanje ranjivih grupa, veoma su ohrabrujući pošto je Program doprineo otvaranju 400 stalnih radnih mesta i preko 100 privremenih radnih angažmana za žene, mlade, Rome i druge ranjive grupe. Sama činjenica da je skoro 34.000 Roma imalo direktnu ili indirektnu korist od Programa takođe ukazuje na veličinu i značaj ove intervencije. Ovi rezultati kombinuju se sa metodologijama za mapiranje potreba ranjivih osoba i uspostavljanjem novih usluga socijalne zaštite na lokalnom nivou, i zaista ukazuju na pozitivne promene i potencijal za dalji napredak.

I dok ovaj period nije doneo mnogo novih značajnijih primera doprinosa **ulaganjima i razvoju infrastrukture** kao što je ranije bio slučaj (na primer, sa prikazanom delotvornošću tehničke dokumentacije) ima pozitivnih signala: aktuelni infrastrukturni projekti Evropskog PROGRES-a putem kojih se pomaže razvoj slobodnih zona u Priboju i Vranju nadovezuju se na tekuće napore republičkih i lokalnih vlasti da omoguće investicije.

Kad su u pitanju **upravljački kapaciteti**, teško da ima boljih pokazatelja od tekuće procene konkurentnosti 34 LSU obuhvaćene programom Evropski PROGRES čiji inicijalni rezultati ukazuju na unapređenja prevashodno na osnovu pod-indeksa upravljačkih kapaciteta. Evropski PROGRES je pokrenuo anketu zadovoljstva građana koja će pokazati da li građani prepoznaju neku od ovih promena i postepenih poboljšanja.

Rezultat 1

Ojačano lokalno upravljanje i kapaciteti za planiranje i upravljanje uvođenjem novih ili poboljšanjem/ukidanjem postojećih postupaka i procesa u skladu sa načelima dobrog upravljanja

Napori koji se ulažu u institucionalizaciju kapaciteta dobrog upravljanja (DU) su za rezultat imali formiranje radnih grupa za dobro upravljanje u šest lokalnih samouprava (LSU)¹¹ i Savetodavnih tela za dobro upravljanje u dve LSU.¹² Od početka Programa trinaest LSU je oformilo tela za DU koja bi trebalo da omoguće opštinama da pristupe integraciji dobrog upravljanja u politike i projekte na sistematičniji i održiviji način.

Zahvaljujući tehničkoj pomoći (TP) Programa, Doljevac je po prvi put oformio Mehanizam rodne ravnopravnosti (MRR) i usvojio Lokalni akcioni plan (LAP) dok su Kuršumljia i Merošina usvojile Pravilnik za MRR i Godišnji plan rada za MRR.¹³ Raška je usvojila LAP a Prokuplje je uvrstilo zahteve

⁹ Za više detalja videti: <http://www.mduls.gov.rs/aktivnosti-saopstenja.php#a825>

¹⁰ Izveštaj je dostupan na: http://www.mduls.gov.rs/doc/RJU_izvestaj_17082017.pdf

¹¹ Babušnica, Sjenica, Lebane, Surdulica, Sjenica, Raška, Tutin

¹² Knjaževac, Medveđa

¹³ Pravilnik za MRR i Godišnji plan rada za MRR

rodno odgovornog budžetiranja u svoje programske budžete.¹⁴ Trenutno postoji 32 mehanizma rodne ravnopravnosti a 30 LAP je usvojeno u području odgovornosti Programa.

Napredovao je i projekat održivog razvoja parka prirode Golija: obavljen je javni uvid u pet planova detaljne regulacije (PDR) za infrastrukturne koridore i oni će biti završeni u četvrtom kvartalu 2017. godine; organizovana je studijska tura u Italiju za 19 predstavnika Ministarstva trgovine, turizma i telekomunikacija (MTTT), gradonačelnike/predsednike opština programom obuhvaćenih LSU (Novi Pazar, Sjenica i Ivanjica), predstavnike Regionalne razvojne agencije Zlatibor.¹⁵ Osamdeset odsto učesnika je pozitivno ocenilo studijsku turu navodeći da će im stečeno znanje pomoći da definišu model upravljanja za park prirode Golija.

Okončane su obuke za primenu modela ugovora Međunarodne federacije inženjera konsultanata (FIDIC) u vezi sa realizacijom infrastrukturnih projekata. Zahvaljujući obuci 81 polaznik (32 žene i 49 muškaraca) unapredio je svoje razumevanje koristi od FIDIC-a u vezi sa obezbeđenjem pravedne distribucije odgovornosti među učesnicima infrastrukturnih projekata. Uprkos početnom oklevanju, polaznici obuke su se navikli na novi način ugovaranja i realizacije projekata.

Zatvaranjem poslednja četiri projekta za koja su obezbeđena bespovratna sredstva, podrška za uvođenje geografskih informacionih sistema (GIS) završena je u svih 11 korisničkih LSU. Ovaj alat bi trebalo da poboljša efikasnost i transparentnost opštinskih usluga dok je u nekim slučajevima osmišljen da direktno pomogne privrednom razvoju. Na primer, Leskovac je izradio GIS aplikaciju koja je mapirala braunfield lokacije i grad je već koristio GIS podatke za pregovaranje i prezentacije dvojici potencijalnih investitora. Vranje redovno koristi GIS podatke za privlačenje investitora u Slobodnu zonu, prilikom pripreme odluka da se započne izrada novih planova detaljne regulacije i za komunalno opremanje zone. Novi Pazar koristi GIS da poboljša vidljivost investicionih potencijala i da mapira geotermalne izvore, najveće u Srbiji, da omogući dalja istraživanja kao i turistički potencijal bogatog kulturno-istorijskog nasleđa.

Rezultat 1 - Aktivnosti

1.1 Podrška LSU da razvijaju kapacitete za planiranje i realizaciju kapitalnih investicija

Evropski PROGRES je pratio usvajanje tri preostala plana kapitalnih investicija (PKI) od 15 planova čiju je izradu Program podržao: Vranje i Medveđa su prilagođavali PKI i još jednom potvrdili da planiraju njihovo usvajanje tokom 2017. godine; nakon uvođenja privremenih administrativnih mera u Preševu usvajanje PKI u ovoj opštini će verovatno biti odloženo za period nakon prevremenih opštinskih izbora. Program se zalagao za usvajanje PKI i nastaviće to da čini kako bi se uvećala delotvornost ove intervencije.

1.2 Pomoć opštinama u stvaranju urbanističkih uslova za razvoj infrastrukture

Planovi detaljne regulacije (PDR) – Sledi prikaz statusa 31 PDR:

- Sedam je usvojeno od strane skupština LSU tokom ovog perioda što čini ukupno 23 PDR¹⁶
- PDR u opštini Lebane i Prijepolje nalaze se u postupku usvajanja
- Dva PDR je prošlo postupak javne rasprave i sada se završavaju¹⁷
- Dva PDR je u postupku javne rasprave¹⁸
- Dva PDR je u fazi izrade nacрта¹⁹

¹⁴ Raška – rodno odgovorno budžetiranje u dva budžetska programa, Prokuplje - rodno odgovorno budžetiranje u tri budžetska programa

¹⁵ Studijsku turu je organizovala Regionalna razvojna agencija Zlatibor u saradnji sa Evropskim PROGRES-om a finansirana je od strane Ministarstva trgovine, turizma i telekomunikacija

¹⁶ Merošina, Vranje, Leskovac, Svrljig, Bela Palanka, Knjaževac, Vlasotince, Bojnik, Novi Pazar, Tutin; dva PDR u Ivanjici, Surdulici, Babušnici, Blacu i Brusu i tri PDR u Raškoj

¹⁷ Dva PDR u Bujanovcu

¹⁸ Dva PDR u Sjenici

¹⁹ Dva PDR u Gadžinom Hanu

Program nastavlja da prati razvoj događaja u vezi sa preostalim osam PDR.

Geografski informacioni sistem (GIS) – Jedanaest podržanih GIS sistema su u potpunosti funkcionalni sa potpisanim protokolima za razmenu podataka koji omogućavaju razmenu podataka sa relevantnim institucijama.

Projekat upravljanja destinacijom Golija

Sjenica, Kraljevo, Novi Pazar, Ivanjica i Raška okončale su sednice odbora za planiranje u okviru postupka javne rasprave za izradu pet PDR za infrastrukturne koridore. Javne rasprave su ponovljene u Ivanjici, Kraljevu, Raškoj i Novom Pazaru zbog neophodnih manjih ispravki planskih rešenja. PDR će biti podnet na razmatranje Ministarstvu građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture u oktobru 2017. godine.

MTTT koje je partner u realizaciji projekta Golija, potpisalo je sporazum sa Regionalnom razvojnom agencijom „Zlatibor“ iz Užica u vezi sa organizacijom studijske posete i okruglih stolova u julu 2017. godine.²⁰ Studijska poseta Italiji organizovana je od 10. do 16. septembra i obuhvatila je obilazak nacionalnih parkova u regijama Toskana, Abruco, Lacio i Molize kao i sastanak sa predstavnicima italijanskog Ministarstva za zaštitu životne sredine. Učesnici su imali priliku da se upoznaju sa organizacionom strukturom i upravljanjem nacionalnim parkovima, sa principima i upravljanjem nacionalnim parkovima u skladu sa evropskom Poveljom o održivom razvoju turizma u zaštićenim područjima i sa aktivnostima italijanskog Ministarstva za zaštitu životne sredine u vezi sa sistemom upravljanja parkom, promovisanjem parka i zakonodavstvom u vezi sa zaštićenim područjima i životnom sredinom.

1.3 Tehnička pomoć LSU da unaprede postupke i procese ugovaranja, upravljanja ugovorima, praćenja i evaluacije infrastrukturnih projekata

Udruženje inženjera konsultanata Srbije (ACES) podnelo je završni izveštaj²¹ o organizaciji obuka na temu FIDIC ugovora za realizaciju infrastrukturnih projekata koje su obeležile kraj ove aktivnosti.

1.4 Podrška opštinama da ojačaju svoje kapacitete za dobro upravljanje i uvedu strukturne reforme upravljanja

Opštinski centri kompetentnosti i reforme upravljanja na lokalnom nivou – Stručnjaci Programa za DU realizovali su sedam poseta²² opštinama i pružali online savete u okviru podrške institucionalizaciji DU i sprovođenja reforme upravljanja na lokalnu.

Završni događaj u vezi sa DU koji se organizuje kako bi se promovisali rezultati ove intervencije, okvirno je zakazan za 7. i 8. decembar 2017. god. U okviru priprema, švajcarski stručnjaci za dobro upravljanje posetiće Srbiju i susresti se sa predstavnicima Programa 23. i 24. oktobra 2017. Izrada seta alata za DU za realizaciju pet principa dobrog upravljanja u srpskom i švajcarskom kontekstu je u završnoj fazi.

1.5 Institucionalni razvoj lokalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost i 1.7 Rodno odgovorno budžetiranje (ROB)

Podrška institucionalnom jačanju lokalnih mehanizama rodne ravnopravnosti (MRR) – Uz mentorsku pomoć Programa devet LSU²³ je oformilo radne grupe koje prikupljaju podatke za izradu i reviziju LAP dok su dve opštine²⁴ usvojile LAP.

²⁰ Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacija je partner u sprovođenju projekta Golija i obezbeđuje sufinansiranje.

²¹ Završni izveštaj ACES-a dostupan je u okviru Programa

²² Surdulica, Bosilegrad, Crna Trava, Lebane, Priboj, Tutin, Brus

²³ Sjenica, Raška, Nova Varoš, Lebane, Kuršumljia, Vranje, Vladičin Han, Doljevac, Prokuplje

²⁴ Doljevac, Raška

Pored toga, Program je za sedam²⁵ LSU obezbedio smernice za razvoj lokalnih propisa za institucionalno jačanje MRR (usvojile dve LSU) i za razvoj programa rodno odgovornog budžetiranja u sedam²⁶ LSU (završile dve LSU).

Program će izraditi i preporuke za saradnju između MRR i lokalnih ženskih odborničkih mreža (LŽOM). To će se opštinama dostaviti u poslednjem kvartalu 2017. god.

1.6 Jačanje kapaciteta i razvoj veština zagovaranja rodne ravnopravnosti zaposlenih u LSU
Aktivnost je završena.

Rezultat 2

Konkurentnost lokalne privrede unapređena poboljšanjem poslovnog ambijenta i upravljačkih/organizacionih kapaciteta MSP/poljoprivrednih zadruga

Procena indeksa konkurentnosti opština za 2016-2017. god. ukazuje na napredak u poređenju sa početnim stanjem iz 2013-2014. Svih 22 lokalnih samouprava koje su unele barem 98% podataka neophodnih za izračunavanje poboljšale su svoje indekse a njih trinaest je napredovalo za najmanje 25%. Najveći napredak je zabeležen kod pod-indeksa „upravljački kapaciteti“ što podrazumeva transparentniji proces budžetiranja (npr. povećan broj javnih predstavljanja budžeta), ojačane javne nabavke (npr. kroz institucionalizaciju kancelarija za javne nabavke) i bolje upravljanje ljudskim resursima (npr. kroz uvođenje procesa pregleda učinka).²⁷ Inicijalni nalazi takođe ukazuju da su LSU nastavile da jačaju lokalne strateške politike, jačaju kapacitete za podršku lokalnom ekonomskom razvoju (npr. kroz bolju komunikaciju i podršku koju kancelarije za lokalni ekonomski razvoj pružaju preduzećima i investitorima) i da je pomak napravljen i u oblasti urbanizma i građevinarstva. Evropski PROGRES će se završiti i predstaviti procenu u četvrtom kvartalu 2017. godine.

Zatim, 11 od 19 podržanih lokalnih infrastrukturnih projekata²⁸ je okončano i oni doprinose boljim uslovima za život ljudi u jugoistočnoj i jugozapadnoj Srbiji: šest projekata renoviranja škola unapredilo je uslove za obrazovanje 2.453 učenika, svaki od renoviranih objekata povećao je energetske efikasnost za barem jednu klasu dok je škola u Leskovcu bila prvi javni objekat u gradu koji je dobio energetske sertifikat; radovi na postavljanju parketa u školi u Blacu završeni su na vreme pre početka školske godine i omogućavaju bolje sanitarne uslove za 687 učenika i 132 zaposlena; renoviranjem kulturnih ustanova u Bosilegradu i Babušnici poboljšani su uslovi rada za devet javnih institucija koje koriste ove zgrade i povećan je kapacitet za organizaciju kulturnih dešavanja; rekonstruisani deo vodovodnog sistema u Ivanjici i Sjenici garantovaće bolji kvalitet vode za piće i smanjenje gubitaka za očekivanih 20%; poljoprivrednici će imati bolje uslove za prodaju svojih proizvoda na novoj zelenoj pijaci u Doljevcu; a javno zdravlje će se poboljšati kad se završi centar za hemodijalizu u Lebanu od kojeg će koristiti imati dvadeset pacijenata iz Lebanu, Bojnika i Medveđe.

Paralelno sa izgradnjom, napori Evropskog PROGRES-a da se povežu principi DU sa infrastrukturnim projektima za rezultat su imali usvajanje jedanaest propisa u osam LSU u vezi sa odgovornošću, transparentnošću i odsustvom diskriminacije kod implementacije. Do sada je jedanaest LSU usvojilo 21 relevantan propis dok je devet LSU u postupku finalizacije dodatnih osam propisa.²⁹ Primeri usvojenih propisa uključuju Pravilnik o školskom odboru osnovne škole u Surdulici koji omogućuje učešće predstavnika đачkog parlamenta u školskom odboru sa pravom glasa dok bi tri opštine³⁰ trebalo da unaprede energetske efikasnost (EE) kroz usvajanje Programa za EE sa akcionim

²⁵ Bojnik, Brus, Kuršumljija, Vranje, Medveđa, Merošina, Svrljig, Vranje

²⁶ Aleksinac, Blace, Brus, Knjaževac, Prijepolje, Raška, Vladičin Han

²⁷ Pregled praćenja sakupljanja podataka za procenu konkurentnosti 2016-2017. dostupan je u Aneksu II, Prilog 2.1

²⁸ Realizovano kroz deo Evropskog PROGRES- a koji vodi UNOPS

²⁹ Pregled statusa povezivanja dobrog upravljanja sa infrastrukturnim projektima dostupan je u Aneksu II, Prilog 2.3

³⁰ Kuršumljija, Bela Palanka i Babušnica

planovima kao i kroz uspostavljanje EE sistema stalnog praćenja potrošnje energije, redovnog izveštavanja i planiranja upotrebe uštedenog novca.

Generalni projekt sa preliminarnom studijom izvodljivosti za regulaciju toka Južne Morave³¹ završen je u julu 2017. stvorivši osnovu za izradu tehničke dokumentacije za anti-erozivnu zaštitu i regulaciju toka reke. Taj projekt je definisao mere zaštite od erozije i poplava naseljenih mesta i putne infrastrukture kao i mere eksploatacije materijala iz reke i sa rečnih obala.

Evropski PROGRES je zabeležio nove primere gde se vidi kako projekti uvođenja standarda i nabavke opreme za MSP doprinose boljim pokazateljima proizvodnje, prodaje i izvoza. Na primer, preduzeće „Flora“ iz Ivanjice obavestilo je predstavnike Programa da je već izvezlo 150.000 tegli džema u Rusiju zahvaljujući standardu koji je uveden uz podršku Programa kao i da su potpisali dugoročne ugovore sa dva maloprodajna lanca u Rusiji. Preduzeće „Hikori“, takođe iz Ivanjice, povećalo je proizvodnju za 30% zahvaljujući opremi nabavljenoj preko Evropskog PROGRES-a. Uspeli su da obezbede i bankarski zajam od 100.000 evra za sirovine. „Masry Plus“ iz Sjenice je firma koja je zaposlila dva nova radnika pored dvojice koji su zaposleni odmah nakon instalacije nove opreme.

Okončane su operativne aktivnosti svih sedam projekata obezbeđenja bespovratnih sredstava za nabavku opreme za Grupe poljoprivrednih proizvođača (GPP). Pomoć koja je pružena omogućila je otvaranje šest stalnih i deset sezonskih radnih mesta (tri žene i 13 muškaraca). Pored toga, pčelari iz udruženja „Matica“ zaštitili su geografsku oznaku (GO) za vlasinski med dok je 80 pčelara iz Surdulice i Vladičinog Hana uspešno položilo test dobrih praksi u pčelarstvu. Zaštita geografske oznake i sertifikati za međunarodne standarde će unaprediti konkurentnost proizvođača na domaćem i međunarodnom tržištu.

Rezultat 2 - Aktivnosti

2.1. Tehnička pomoć LSU da unaprede podsticajni poslovni ambijent

Predstavnici Programa imali su sastanke u 34 LSU kako bi predstavili rezultate Procene konkurentnosti za 2015-2016, razgovarali o potencijalima LSU za povećanje konkurentnosti, prikazali nove funkcije Portala konkurentnosti i dogovorili oko postupka prikupljanja podataka neophodnih za realizaciju Procene za 2016-2017. Portal je predstavljen u svih 34 LSU pred 87 predstavnika opština, uključujući 12 gradonačelnika/predsednika opština koji su izrazili veliku zainteresovanost za taj alat i obećali da će unositi podatke. Preševo je jedina opština koja nije bila zainteresovana s obzirom da su tamo uvedene privremene administrativne mere pa će angažman ove opštine verovatno ostati ograničen.

Kao posledica toga, do kraja trećeg kvartala 22 LSU su unele više od 98% podataka (17 LSU je unelo 100%), devet LSU je unelo od 60% do 96% i u završnoj je fazi unošenja podataka. Dve LSU, Lebane i Preševo, nisu ni započele prikupljanje podataka. Opština Bujanovac je potvrdila da je inicirala prikupljanje podataka.

2.2. Podrška pripremi tehničke dokumentacije i tenderskih paketa za dva odabrana međuopštinska i najmanje 35 lokalnih projekata ekonomske i društvene infrastrukture

Generalni projekat sa preliminarnom studijom izvodljivosti za regulaciju toka Južne Morave³² završen je u julu 2017. i odobren je od strane JVP „Srbijavode“.

U okviru Programa sklopljen je ugovor sa kompanijom za izradu tehničke dokumentacije za rekonstrukciju bolničkog bloka Opšte bolnice u Vranju. Projektna kompanija će biti podržana od

³¹ Obuhvaćen je tok od Grdelice do Preševa

³² Obuhvaćen je tok od Grdelice do Preševa

strane bolnice i gradske uprave prilikom prijave za projektne uslove kako bi se obezbedilo blagovremeno izdavanje neophodno za uspešno okončanje ugovora pre isteka roka 28. februara 2018. god.

2.3 Finansijska i tehnička podrška sprovođenju najmanje dva projekta koja doprinose društveno-ekonomskom razvoju (od kojih će bar po jedan sprovesti Program i CFCU)

Projekti izgradnje bolničkog bloka u Vranju i zgrade hitne pomoći Doma zdravlja u Novom Pazaru: Program, Sektor za ugovaranje i finansiranje programa iz sredstava EU Ministarstva finansija (CFCU) i Ministarstvo za evropske integracije (MEI) dogovorili su se oko okvira tehničke pomoći Evropskog PROGRES-a prilikom realizacije ova dva projekta. Program će obezbediti logističku i komunikacijsku podršku i tehničko savetovanje, po zahtevu, i učestvovaće u radu Upravnog odbora Projekta u svojstvu posmatrača dok će CFCU i MEI ostati u potpunosti odgovorni za celokupnu implementaciju.

Predstavnik Evropskog PROGRES-a učestvovao je u radu Upravnog odbora Projekta 29. avgusta 2017. god. Početni izveštaj koji su pripremili članovi Tehničkog nadzora bio je tema razgovora između CFCU, MEI, Ministarstva zdravlja i LSU kao krajnjih korisnika. CFCU i MEI su usvojili Početni izveštaj u septembru.

2.4 Tehnička pomoć sprovođenju sporazuma o bespovratnoj pomoći za lokalne infrastrukturne projekte

Lokalni infrastrukturni projekti kojim upravlja CFCU: U septembru je Program obezbedio logističku podršku kako bi se MEI i CFCU pripremile da posete četiri opštine³³ što je planirano za početak oktobra.

Lokalni infrastrukturni projekti kojim upravlja Evropski PROGRES – Jedanaest od 16 lokalnih infrastrukturnih projekata³⁴ je zatvoreno a ugovor o bespovratnim sredstvima za Bojnik, Tutin, Brus i Vranje produžen je do kraja oktobra. Ne očekuju se dalja produženja s obzirom da je realizovano 50% radova.

U okviru Programa su ugovoreni radovi na rekonstrukciji sportske hale u Ekonomskoj školi u Prijepolju, rekonstrukciji administrativne zgrade u poslovnoj zoni u Priboju i u Blacu na zamenu parketa u osnovnoj školi „Stojan Novaković.“ Radovi u školi u Blacu su završeni krajem avgusta dok je izgradnja u Prijepolju i Priboju počela istog meseca i napredovala u skladu sa planom aktivnosti. Pored toga, Program je preuzeo radove na drugoj fazi zamene stolarije u tehničkoj školi „Milentije Popović“ u Crnoj Travi nakon dva neuspešna tendera koje je sprovela opština i ugovorio radove. Svi tekući radovi biće završeni u četvrtom kvartalu 2017. god.

2.5 Podrška LSU u razvoju lokalnih politika i/ili administrativnih propisa

Predstavnici Programa i sedam LSU³⁵ susreli su se i pokušali da povežu dobro upravljanje sa tekućim infrastrukturnim projektima što je za rezultat imalo usvajanje tri propisa i pripremu dodatna četiri propisa u okviru sedam infrastrukturnih projekata. Pored konsultativnih sastanaka Program redovno pruža podršku opštinama u pogledu revidiranja dokumentacije i obezbeđenja informacija u vezi sa aspektima DU.³⁶

2.6 Razvoj politika i/ili administrativnih propisa vezanih za vertikalnu koordinaciju između Vlade i lokalnih samouprava u saradnji sa resornim ministarstvima i zainteresovanim stranama

U okviru Programa pripremljena je analiza izazova vertikalne koordinacije između Vlade i LSU u oblasti socijalne zaštite i zaštite životne sredine. Pristup prezentaciji glavnih nalaza biće usaglašen sa SKGO.

³³ Merosina, Blace, Nova Varos i Prijepolje

³⁴ Pregled infrastrukturnih projekata dostupan je u Aneksu II, Prilog 2.1

³⁵ Sudulica, Bosilegrad, Lebane, Crna Trava, Priboj, Tutin i Brus

³⁶ Pregled statusa povezivanja dobrog upravljanja sa infrastrukturnim projektima dostupan je u Aneksu II, Prilog 2.3

U julu je Program ugovorio usluge za izradu veb aplikacije za samoevaluaciju veb prezentacija organa državne uprave i jedinica lokalne samouprave koje bi koristila Kancelarija za IT i elektronsku upravu. Izrada aplikacije je u toku.

2.7 Podrška formiranju najmanje dva JPP za eksploataciju zemljišta ili objekata u vlasništvu LSU

Tehnička pomoć opštinama Knjaževac i Raška za izradu predloga projekata JPP je okončana. Oba projekta su podneta državnoj Komisiji za JPP a opštine su uz tehničku pomoć Programa pružile tražena pojašnjenja. Odluka Komisije očekuje se u četvrtom kvartalu 2017. god.

U međuvremenu je priprema tenderske dokumentacije za odabir privatnih partnera za ova dva projekta došla u završnu fazu i biće objavljena po dospeću odobrenja Komisije.

2.8 Podrška formiranju novih klastera MSP i postojećim klasterima MSP da razviju zajednički nastup na tržištu i prodor na strana tržišta uvođenjem međunarodnih standarda upravljanja kvalitetom

Preduzeće „Strela Kljajić“ iz Lebane dobila je sertifikat Standarda dobre poljoprivredne prakse (Global Gap) a proizvođač peciva „ENCO“ iz Novog Pazara dobio je HACCP sertifikat (Analiza opasnosti i kritičnih kontrolnih tačaka). Zadruga „Moravac“ iz Leskovca prošla je kroz konačnu reviziju u okviru sertifikacije za Međunarodni standard za hranu (IFS) a dobijanje sertifikata se očekuje u oktobru. Na taj način, Program je pomogao uvođenje međunarodnih standarda kvaliteta koji će biti okončani izdavanjem sertifikata za 16 preduzeća.

Nakon ponovljenih postupaka nabavke, naručena je oprema za sečenje metala za MSP korisnika firmu „Kamont“ iz Aleksinca. Pored toga, 13 od 16 korisnika je završilo svoje projekte društveno odgovornog poslovanja. Očekuje se da će „Kamont“ da preda revidirani plan društveno odgovornog poslovanja u skladu sa konačnom vrednošću nabavke dok su preostala dva korisnika delimično realizovala svoje aktivnosti društveno odgovornog poslovanja a završiće ih u četvrtom kvartalu 2017.

2.9 Podrška poljoprivrednim proizvođačima da prodru na zajednička tržišta formiranjem zadruga, uvođenjem novih proizvodnih tehnologija i međunarodnih standarda o bezbednosti hrane

Tehnička pomoć za zaštitu geografske oznake je realizovana za dva od pet tradicionalnih proizvoda.³⁷ Vlasinski med je dobio sertifikat zaštićene geografske oznake dok su proizvođači sjeničkog kravljeg sira sertifikovani kao ovlašćeni korisnici. Tehnička pomoć za preostala tri proizvoda je u krajnjoj fazi: očekuje se da će sjenička stelja dobiti zaštićenu oznaku porekla, uzgajivači sjeničkog jagnjeta će biti ovlašćeni korisnici dok je revidirana specifikacija za ivanjički krompir predata Zavodu za intelektualnu svojinu i očekuje se pozitivan odgovor.

Četiri od sedam sporazuma o bespovratnim sredstvima sa grupom poljoprivrednih proizvođača (GPP) su administrativno zatvorena i uskoro će se zatvoriti i preostala tri.

2.10 Podrška ženskom preduzetništvu

Program je završio sa svim preostalim postupcima nabavki. Isporučena je oprema za kozmetičke/frizerske salone za pet korisnica dok je poslednja isporuka opreme za igraonicu za jednu korisnicu zakazana za oktobar. Konsultantska firma ENECA je nastavila sa programom mentorstva korisnicama i realizovala 39 poludnevnih sastanaka sa korisnicama pored redovnih online savetovanja.

U okviru Programa je nastavljeno sa praćenjem aktivnosti korisnica. Od 45 korisnica, 44 je registrovalo firme ali su dve zatvorile iz ličnih razloga. Te korisnice su uverile predstavnike Programa da će se firme ponovo otvoriti i da će se praćenje nastaviti. Jedanaest korisnica je firme stavilo su

³⁷Pet tradicionalnih proizvoda odabranih za pomoć pri dobijanju geografske oznake u okviru javnog poziva su: sjenički kravljji sir i sjeničko jagnje za sertifikat za ovlašćene korisnike oznake, vlasinski med i ivanjički krompir za zaštićenu geografsku oznaku (PGI) i sjenička stelja za zaštićenu oznaku porekla (PDO) .

stanje mirovanja usled nedovoljno prihoda za finansiranje troškova tekućeg poslovanja.³⁸ Iz te grupe njih sedam se bavilo sekundarnom poljoprivrednom proizvodnjom i zbog loših vremenskih uslova praktično nije ni imalo poslovnu aktivnost. U tim slučajevima konsultantska firma ENECA je dala dodatnu podršku kako bi omogućila da se ove firme održe u budućnosti.

Rezultat 3

Poboljšan pristup zapošljavanju koje obezbeđuje jednake mogućnosti ženama i muškarcima i socijalnu inkluziju najranjivijih i marginalizovanih grupa putem izrade i sprovođenja lokalnih politika, što za posledicu ima smanjenje migracija sa jugoistoka i jugozapada Srbije

Zahvaljujući stručnoj obuci sprovedenoj u deset LSU u skladu sa njihovim lokalnim akcionim planovima zapošljavanja, 160 osoba (97 muškaraca i 63 žene) stupilo je u radni odnos. Do sada, 281 osoba (147 muškaraca i 134 žena) završilo je obuku a od tog broja njih 248 (133 muškaraca i 115 žena) dobilo je sertifikate o uspešno završenoj obuci. Tokom trećeg kvartala 2017. god, 104 osobe je završilo obuku, 100 je dobilo sertifikate a 72 je zaposleno.

U okviru podrške zapošljavanju mladih, dodatnih pet korisnika je registrovalo poslovanje tokom ovog perioda ili ukupno njih 20. U ovim firmama je otvoreno dvanaest novih radnih mesta tokom trećeg kvartala 2017. god. ili ukupno sedamnaest od čega tri na neodređeno (jedna žena, dva muškarca) i četrnaest na određeno vreme (dve žene, dvanaest muškaraca). Osamnaest (od dvadeset i dvoje) korisnika pohađalo je drugu obuku i završilo mentorski ciklus o biznis administraciji koji im je Program omogućio u okviru napora da se ojača održivost.

Pomoć inkluziji Roma na lokalnom nivou se može smatrati izuzetno značajnom. Na primer, od 155 Roma koji su pohađali neku vrstu obuke za zapošljavanje kroz pet paketa bespovratnih sredstava u okviru Programa, 105 je zaposleno na neodređeno ili određeno vreme. Zatim, devet od 16 podržanih romskih organizacija civilnog društva (OCD) dobile su sredstva za 13 novih projekata od drugih donatora što takođe ukazuje na relevantnost i delotvornost pomoći koja se pruža kroz Program.

Nastavak projekta u realizaciji Centra za socijalnu politiku (CSP) koji je osmišljen da unapredi socijalnu inkluziju i zapošljavanje za ranjive ukazuje da su svih 28 korisnika koji su podržani u osnivanju sopstvenih biznisa operativni. Dobri primeri su: šest korisnika je udvostručilo prihode, proširilo poslovanje i nabavilo novu opremu dok je troje korisnika zaposlilo šest radnika.³⁹ Ostali korisnici redovno pokrivaju sve operativne troškove i zarađuju u proseku od RSD 20.000 do 50.000.⁴⁰ U saradnji sa CSP, Program je takođe podržao opštinu Merošinu u uvođenju usluge tuđe nege i pomoći od koje će korist imati 75 starijih građana.

Dva projekta koja u partnerstvu sprovode OCD i LSU podržana kroz Fond za učešće građana doprinela su ekonomskom osnaživanju 25 osoba iz ruralnih područja putem pomoći za započinjanje i unapređenje proizvodnje meda. U Bosilegradu je deset ljudi (jedna žena i devet muškaraca) osnovalo pčelarsku zadrugu. Dobili su košnice i pohađali dve obuke za izgradnju kapaciteta. U Ivanjici je petnaest nezaposlenih žena iz ruralnih područja dobilo opremu za započinjanje proizvodnje meda i očekuje se da će početi da generišu prihod sledeće godine.

³⁸ U tom poslovnom statusu korisnici nemaju obavezu plaćanja poreza, plata i drugih finansijskih dažbina što im inicijalno pomaže da povrate svoje prihode i ponovo aktiviraju svoje firme.

³⁹ Ukupni broj zaposlenih i radno angažovanih osoba je 90.

⁴⁰ Pregled samozaposlenih korisnika iz ranjivih grupa dostupan je u Aneksu III, Prilog 3.1

U četiri⁴¹ LSU su uspostavljeni transparentniji postupci finansiranja, praćenja i izveštavanja o projektima lokalnih OCD finansiranih iz opštinskih budžeta. Tri LSU⁴² su započele realizaciju novih postupaka dok bi u jednoj⁴³ LSU novi postupci trebalo da se primenjuju od narednog javnog poziva koji će biti objavljen 2018. god.

Povećan je broj žena sa invaliditetom koje mogu dobiti zdravstvene usluge u vezi sa reproduktivnim zdravljem u bolnici u Vranju zahvaljujući nabavci specijalističke električne ginekološke stolice, te obrazovnim sastancima za 108 žena sa invaliditetom i podizanjem svesti 43 medicinska radnika kroz nadzorne sesije za pružanje zdravstvene nege gorepomenutoj grupi.

Rezultati⁴⁴ projekta za uvođenje asistenata za nastavu srpskog kao nematernjeg jezika u školama u Bujanovcu i Preševu ukazuju da su učenici osmog razreda unapredili svoje znanje srpskog jezika dok učenici petog razreda nisu pokazali očekivano poboljšanje na osnovu napretka nakon prve godine realizacije projekta. Stručnjaci koji su sprovodili testiranje veruju da je prelazak sa razredne na predmetnu nastavu u petom razredu i promena nastavnika doprinelo lošijim rezultatima u nižim razredima. Oni su preporučili da se asistenti i dalje angažuju ali samo kao podrška nastavnicima čiji učenici imaju visoka postignuća.

Rezultat 3 – Aktivnosti

3.1 Istraživanje zadovoljstva građana sprovedeno tokom poslednje godine realizacije Programa

Program je sklopio ugovor sa kompanijom za sprovođenje istraživanja o zadovoljstvu građana. Upitnik je zasnovan na istraživanjima sprovedenim 2010. i 2013. godine sa manjim izmenama koje odražavaju promene u lokalnoj upravi. Istraživanje za 2017. godinu će biti zasnovano na odgovorima prikupljenim od oko 8.000 ispitanika i omogućiće poređenje sa podacima iz 2010. i 2013. god. Prema planu realizacije, ispitivanje će biti obavljeno do sredine novembra a rezultati će biti predstavljeni LSU i široj javnosti do kraja godine.

3.2 Savetodavne službe za građane omogućavaju građanima da ostvaruju svoja prava i socijalne prinadležnosti

Sredstva izdvojena za ovu aktivnost preusmerena su na druge mere koje unapređuju položaj ranjivih grupa dok su projekti podržani kroz aktivnosti 3.8 i 3.5 omogućili građanima pristup nekim od svojih prava i socijalnih prinadležnosti.

3.3 Razvoj i sprovođenje programa stručne obuke u skladu sa utvrđenim lokalnim ekonomskim potrebama

Tokom izveštajnog perioda preostalih osam projekata bespovratnih sredstava operativno je zatvoreno. Opštine Babušnica, Bela Palanka, Ivanjica, Prijepolje, Prokuplje, Ivanjica i Sjenica nastavile su sa podrškom tekućim obukama za 55 korisnika sa višim obrazovanjem do januara 2018. god.

3.4 Podrška pripremi i sprovođenju lokalnih strategija/akcionih planova za zapošljavanje i socijalne inkluzije

U okviru podrške Programa za uvođenje usluga tuđe nege i pomoći za starije stanovnike Bujanovca, preduslov za odabir pružaoca usluga jeste usvajanje rebalansa budžeta na sledećoj sednici skupštine.

3.5 Promovisanje aktivne inkluzije i bolje integracije socijalnih i usluga vezanih za zapošljavanje u nedovoljno razvijenim LSU

Podrška samozapošljavanju mladih - Pet novih firmi je registrovano (ukupno 20) a još jedna se očekuje u oktobru. Jedini preostali korisnik koji je dobio pomoć za preradu voća nastavlja da odlaže registraciju zbog nepovoljnih vremenskih uslova za proizvodnju voća ove godine. Mentorsku podršku za realizaciju pojedinačnih biznis planova je primilo 18 korisnika (2 žene i 16 muškaraca).

⁴¹ Vlasotince, Novi Pazar, Medveđa i Bela Palanka

⁴² Opštine Vlasotince, Novi Pazar i Medveđa

⁴³ Bela Palanka

⁴⁴ Rezultati testiranja znanja srpskog jezika dostupni su u Aneksu III, Prilog 3.3

Pilotiranje mera iz Strategije za socijalno uključivanje Roma i Romkinja na lokalnom nivou – U okviru projekata koji su dobili pomoć zabeležen je porast broja korisnika u vezi sa sprečavanjem ranog braka i zapošljavanja/generisanja dohotka. Deset romskih OCD se prijavilo za sredstva drugih donatora od čega je njih devet dobilo sredstva za 13 novih projekata. To ukazuje na koristi od obuka za upravljanje projektima i intenzivnog praćenja i podrške realizaciji projekata što je evidentno unapredilo kapacitete za upravljanje projektima i prikupljanje sredstava.⁴⁵

3.6 Poboljšani tehnički kapaciteti lokalnih zdravstvenih centara za zaštitu zdravlja žena

U okviru Programa je sklopljen ugovor sa firmom za vođenje kampanje za podizanje svesti po pitanju očuvanja i unapređenja zdravlja žena i završene su pripremne aktivnosti uključujući koordinaciju sastanaka sa LSU, osmišljavanje upitnika, pripreme kampanje za društvene medije, radio i TV materijal. Program je zvanično zatražio pomoć od Ministarstva zdravlja ali se i dalje čeka njihov zvanični odgovor.

3.7 Poboljšanje uslova rada i upravljanja lokalnim ustanovama kulture u više-etničkim LSU

Sredstva za ovu aktivnost su preusmerena na druge aktivnosti socijalnog uključivanja, uglavnom za podršku albanskim učenicima u savladavanju srpskog kao nematernjeg jezika pošto ova aktivnost doprinosi integraciji.

3.8 Dva kruga poziva za dostavljanje predloga projekata koji su rezultat partnerstva organizacija civilnog društva i lokalnih institucija vlasti koji će biti finansirani posredstvom Fonda za učešće građana

Svih 24 projekata finansiranih iz Fonda za učešće građana (CIF) su završena.

3.9 Podrška mladima u albanskoj zajednici da ovladaju srpskim jezikom

Ova aktivnost je okončana nakon predaje rezultata testiranja učenika i završnog izveštaja dvogodišnjeg projekta.⁴⁶

3.10 Osmišljavanje i sprovođenje ciljanih mera radi smanjenja migracija sa juga, jugoistoka i jugozapada Srbije Ništa za prijavu.

Rezultat 4

Effekti evropskih integracija Srbije predloženi opštoj javnosti

Program nastavlja da ostvaruje vidljivost, s obzirom na to da je registrovano preko 400 afirmativnih medijskih priloga⁴⁷, što je na istom nivou u poređenju sa istim periodom prošle godine. Većina od 4.085 priloga objavljenih od početka sprovođenja Evropskog PROGRES-a je tačno izvestilo o podršci koju pružaju Evropska unija i Vlada Švajcarske.

Zatim, zabeležen je značajan i postojan rast priloga u medijima sa nacionalnom pokrivenošću: polovina svih registrovanih priloga (209) objavljeno je u nacionalnim medijima što je dvostruko povećanje i rast od pet odsto u poređenju sa prethodnim programom odnosno prvim kvartalom 2016. god.

Najveća medijska pažnja u vidu 67 pozitivnih priloga nastala je nakon trećeg godišnjeg sastanka Upravnog odbora Programa i predstavljenih rezultata, prvenstveno broja otvorenih radnih mesta i preduzeća kao i završetka projekta u vezi sa zaštitom geografske oznake za vlasinski med što potvrđuje da su ekonomske teme i dalje prioritet i za medije i za građane.

⁴⁵ Pregled praćenja koristi, održivosti i prikupljanja sredstava u vezi sa projektima romskih OCD dostupan je u Aneksu III, Prilog 3.2

⁴⁶ Završni izveštaj dostupan je u Aneksu III, Prilog 3.4

⁴⁷ Pregled medijske pokrivenosti i druge statistike dostupan je u Aneksu IV, Prilog 4.1

Slično tome, preko 115 medijskih priloga u kojima se govori o podršci razvoju infrastrukture, konkretno rekonstrukciji škola, bolnica i sportskih ustanova, izazvalo je veliki interes opšte javnosti. Skoro 70 objavljenih priča odnosilo se na podršku koju je Program pružio organizovanju sedam festivala i na taj način promovisao kulturu, socijalno uključivanje, raznolikost i dobrovoljni rad mladih tj. evropske vrednosti u opštinama obuhvaćenim Programom.

Društvene mreže Programa brzo su privlačile pratioce tokom trećeg kvartala 2017. god. što se može pripisati stalnom uplivu sadržaja koji se tiče mladih kao i velikog dela projekata koji se zatvaraju i imaju vidljive rezultate. Za samo tri meseca broj lajkova Fejsbuk strane porastao je za 30% ili 2.136 lajkova⁴⁸ dok su 62 objave dobile lajkove 972 puta i doprle do ukupno 101.514 osoba. Isto važi i za Tviter gde je 85 tvitova dobilo 556 lajkova i 688 pratilaca tj. 95 novih pratilaca od drugog kvartala.

Internet stranicu Programa je posetilo 19.006 ljudi, koji su je posetili 27.116 puta – što je samo malo manje od proseka za ovo doba godine - u trećem kvartalu 2016. god. prezentaciju je 28.509 puta posetilo 16.910 ljudi. U proseku je bilo deset ažuriranja društvenih medija nedeljno – ukupno 168 na svim kanalima društvenih medija.

Kao deo tekuće video produkcije Programa snimljen je treći film o Fondu za učešće građana (CIF).

Završen je medijski konkurs i svih osam nagrađenih medijskih kuća sa jugoistoka i jugozapada dobilo je traženu opremu – 19 IT proizvoda i 36 komada audio i video opreme.⁴⁹

Sve aktivnosti kampanje u okviru Programa su okončane nakon učešća u sedam lokalnih festivala koja su dobila podršku Programa. Preko 2.000 mladih i posetilaca festivala je prema izveštaju bilo uključeno kroz svaki od ovih događaja.

Rezultat 4 – Aktivnosti

4.1 Predočavanje mera, rezultata i efekata aktivnosti Programa vezanih za ukupne napore Srbije da se pridruži Evropskoj uniji

Posete i događaji

Treći godišnji sastanak Upravnog odbora Programa održan je u Surdulici (Vlasinsko jezero). Na sastanak je došlo 88 učesnika (53 muškaraca i 35 žena) od čega osam gradonačelnika/predsednika opština.

U okviru Programa podržana je organizacija devet festivala: festival kulture mladih Srbije u Knjaževcu (6.- 9. jul), Kuršumlijska gitarijada (14.-15. jul), Pozorišni festival „Beskraj 10 kvadrata“ u Prokuplju (23. jul -1. avgust), Festival „Bosilegradsko krajište peva i igra“ (27. jul-2. avgust), „LimFest“ u Priboju (27. - 29. jul), Festival „Overload“ u Vladičinom Hanu (4.-5. avgust), Romska kulturna revija (16.-19. avgust), Festival „Nušićijada“ u Ivanjici (25.-27. avgust) i međunarodni festival pantomime „P(h)antomfest“ u Vranju (21. – 23. septembar). Time je završena podrška Programa festivalima u tekućoj godini sa visokim standardima vidljivosti na svakom od ovih dešavanja uz ambleme EU/SDC/Programa na banerima postavljenim na pozornici i štampanom materijalu.

Medijske aktivnosti

Distribuirano je tri saopštenja za štampu i jedna najava za medije, pri čemu je u jednoj obeležen kraj realizacije lokalnih infrastrukturnih projekata u pet škola, dok su se preostala dva priloga odnosila na sastanak UOP i početak infrastrukturnog projekta u Prijepolju.

⁴⁸ Fejsbuk strana Programa trenutno ima 9.084 lajkova

⁴⁹ Infoliga iz Ivanjice, Radio Sto Plus, Sandžak TV i Radio televizija Novi Pazar, Jugmedia i Nova naša reč iz Leskovca, i Južne Vesti i Medijski istraživački centar iz Niša

Poslovni časopis *Ekonometar* je u svom izdanju posvećenom dostupnosti i upotrebi sredstava EU objavio intervju sa menadžerom Programa fokusirajući se na podršku firmama i preduzetništvu mladih. Slično tome, portal Južne vesti je objavio intervju⁵⁰ na istu temu dok je portal BizLife izrazio interesovanje da piše o uspešnim pričama podrške mladim preduzetnicima.⁵¹ Program je takođe uvršten u serijal od tri epizode koji je pripremio centar Media & Reform iz Niša pod naslovom "Preduzetnički duh juga - juče, danas, sutra". Pored toga, nacionalni menadžer programa je predstavio evropsku podršku preduzetništvu u Srbiji u dnevnom listu Danas⁵² Menadžer programa je predstavio Program u intervjuu u jutarnjem programu nacionalne televizije Pink.

4.2 Sprovođenje kampanja zagovaranja/jaćanja javne svesti u partnerstvu sa građanskim društvom uz posvećivanje pažnje evropskim vrednostima

Kampanja Programa se tiče sedam lokalnih festivala za promociju ključnih poruka i relevantnog sadržaja kako bi se programi EU približili lokalnoj omladini. Te aktivnosti uključuju info kutak sa brošurama „Evropa i ti“ i promotivnim materijalom drugih partnera (fondacija Tempus/Erasmus+) i deo sa besplatnim Wi-Fi i laptopom za prikupljanje dodatnih informacija o relevantnim programima EU za mlade. Inicijalni nacrt Konačnog izveštaja o kampanji predat je blagovremeno 27. septembra.

⁵⁰ JužneVesti.com [Poslovni ambijent treba da ohrabruje mlade na preduzetništvo](#) (24. jul 2017.)

⁵¹ Bizlife.rs [Preduzetnička priča – Kako se prijavom na konkurs može uštedeti 10.000 evra pri pokretanju biznisa](#) (11. septembar 2017.)

⁵² Danas.rs [Evropska podrška razvoju preduzetništva u Srbiji](#) (21. septembar 2017.)

Upravljanje i koordinacija

Evropski PROGRES je zaključio Dodatak Ugovorima sa donatorima, Delegacijom Evropske unije i Švajcarskom agencijom za razvoj i saradnju što je omogućilo produžetak Programa do 31. marta 2018. god. i dovelo do formalizovanja ranije dogovorenih izmena u dizajnu Programa. Produžetak perioda za implementaciju će omogućiti Programu da uspešno završi tekuće aktivnosti i dozvoli dovoljno vremena za administrativno i finansijsko zatvaranje. Pored toga, produžetak će Evropskom PROGRES-u dati priliku da iskoristi raspoložive resurse i realizuje dodatne aktivnosti koje bi poboljšale održivost i rezultate.

Upravni odbor Programa

Treći godišnji sastanak UOP održan je u Surdulici 14. septembra 2017. godine i, između ostalog, za rezultat imao usvajanje Godišnjeg izveštaja koji obuhvata period od 1. jula 2016. do 30. juna 2017. godine.⁵³ Sledeći sastanak UOP je planiran za novembar ili decembar 2017.

Finansije

Slede ključni pokazatelji finansijskog učinka Evropskog PROGRES-a⁵⁴:

- Izvršenje tokom perioda izveštavanja iznosi 1.053.248,22 evra
- Ukupno izvršenje iznosi 15.667.423,35 evra ili 89,73% budžeta Programa
- U četvrtom kvartalu 2017. se predviđa izvršenje u iznosu od 1.011.033,45 evra
- Primljena je poslednja, osma rata od Švajcarske agencije za razvoj i saradnju u iznosu od 550.000 evra

Nabavke i bespovratna pomoć

Nabavke realizovane u trećem kvartalu 2017. god. odnose se na završni deo kupovine opreme za žensko preduzetništvo i mala i srednja preduzeća kao i nabavke velike vrednosti za radove na rekonstrukciji u okviru projekata u Blacu, Priboju i Prijepolju.

Takođe, složena nabavka za projekat rekonstrukcije bloka Opšte bolnice u Vranju sprovedena je kroz novu UNOPS-ovu platformu elektronskog tendera e-Sourcing što je omogućilo efikasan postupak upravljanja i ugovaranja. Uspešno su sprovedene i ugovorene još dve važne nabavke veće vrednosti za usluge sprovođenja kampanje za dizanje javne svesti o očuvanju i unapređenju zdravlja žena i sprovođenje istraživanja zadovoljstva građana.

Kada se uzme u obzir složenost, priroda zahteva i vrednost dobara/usluga koje su predmet javne nabavke, broj sprovedenih zahteva je sledeći:

- 18 postupaka kupovine sa vrednošću do USD 5.000,00
- 12 RFQ postupaka gde je vrednost od USD 5.000,00 do USD 50.000,00
- 7 ITB, RFP postupaka gde je vrednost preko USD 50.000,00.

⁵³ Nacrt Zapisnika sa sastanka UOP koji je održan u Priboju dostupan je na http://www.europeanprogres.org/dokumenti/43_454225_ep-tenth-psc-meting-minutes-priboj-d3-1712016.pdf

⁵⁴ Konačni finansijski podaci će biti navedeni u zvaničnom finansijskom izveštaju ali informacije koje su date u ovom Izveštaju pružaju uvid u trendove rashoda.

Ljudski resursi

U skladu sa radnim planom Programa, angažovan je Tim za procenu uticaja koji se sastoji od rukovodioca tima i člana tima. Tim je započeo sa radom.

U skladu sa godišnjim ciklusom evaluacije učinka, zaposleni u okviru Programa su sredinom godine učestvovali u diskusijama koje se tiču pojedinačno postavljenih ciljeva. Na taj način se omogućuje dvosmerna komunikacija o delotvornosti rada i uticaju na celokupni učinak Programa.

U julu su Nacionalni menadžer programa i Menadžerka sektora za dobro upravljanje i socijalno uključivanje završili praktični kurs upravljanja projektima koji je zapravo petodnevna radionica sa ciljem da poboljša veštine i razumevanje ključnih koncepata upravljanja projektima. Menadžerka sektora za dobro upravljanje i socijalno uključivanje je takođe prisustvovala radionici o uvođenju rodne ravnopravnosti u javne politike u septembru 2017. god.

Logistika

U toku izveštajnog perioda osoblje Programa je realizovalo 301 terensku posetu. Uz odobrenje donatora, polovan nameštaj Evropskog PROGRES-a doniran je sledećim korisnicima Programa:

- Etno Forum - Svrlijig
- Udruženje pčelara – Babušnica
- Udruženje osoba sa autizmom – Novi Pazar
- Udruženje za pomoć osobama ometenim u razvoju– Sjenica
- Prihvatni centar za azilante – Sjenica

Izveštavanje

Ovo je deveti Kvartalni izveštaj i obuhvata period od 1. jula 2017. do 30. septembra 2017. On pruža pregled napretka i rezultata, pitanja upravljanja, pregled ključnih rizika i problema, kvaliteta i održivosti i informacije o naučenim lekcijama.⁵⁵

Praćenje

Pored sveobuhvatnog plana rada, Evropski PROGRES nastavlja da koristi kvartalno planiranje kojim se utvrđuju aktivnosti i rezultati koje treba ostvariti u okviru datog perioda, pored uspostavljanja finansijskih ciljeva i mera u vezi sa nabavkom i ljudskim resursima. U trećem kvartalu 2013. godine Evropski PROGRES je ispunio 90% svog plana rada.

Program nastavlja da koristi softverske alate radi praćenja statusa implementacije, rezultata, ishoda i uticaja svih pojedinačnih projekata koji primaju podršku preko Evropskog PROGRES-a.

Evaluacija

Evropski PROGRES je inicirao rad na proceni uticaja Programa i prethodnog programa - EU PROGRES-a. Svrha ove procene je da pruži analizu efekata Evropskog PROGRES-a i programa koji su mu prethodili na održivi socijalno-ekonomski razvoj u 34 lokalne samouprave (LSU) u jugoistočnoj i jugozapadnoj Srbiji. Ta metodologija uključuje analizu dostupne dokumentacije, dubinske intervjuje i fokus grupe sa ključnim nacionalnim akterima, LSU i drugim korisnicima. Nalazi bi trebalo da doprinesu boljem osmišljavanju budućih razvojnih programa i projekata, dok mi planiramo da

⁵⁵ Kvartalni izveštaji Evropskog PROGRES-a dostupni su na <http://www.europeanprogres.org/biblioteka/en/44/Quarterly-Reports/>

uvrstimo neke od naučenih lekcija u aktivnosti narednih programa. Procena će biti završena i predstavljena u četvrtom kvartalu 2017. godine.

Rizici i problemi

I dok se Program približava završnoj fazi, ukupna izloženost riziku je smanjena. Na primer, rizik od odloženog sprovođenja Programa usled izbora na republičkom i/ili lokalnom nivou sada ne postoji jer sve i da se najave izbori oni ne bi imali značajan uticaj na Program. Međutim, ima rizika koji još uvek mogu da utiču na ciljeve Programa.

Prvo, nekoliko aktivnosti zavisi od postupaka i **odluka institucija** izvan Programa. Na primer, status projekta dva javno-privatna partnerstva (JPP) zavisi od odluke državne Komisije za JPP. I dok je zadatak Programa da izradi projekte završen, kako bi se stvorio osnov za moguće zaključivanje ovih JPP, Evropski PROGRES će pokušati da osigura odobrenje predloga od strane državne Komisije tako što će nastaviti da pruža pomoć oko mogućih izmena projekata. Pored toga, bilo je najava da će se Zakon o JPP menjati kako bi se obezbedila bolja usaglašenost sa zakonodavstvom EU a to bi moglo da utiče na status projekata JPP u Knjaževcu i Raškoj.

Slična je situacija i sa projektom u vezi sa zaštitom geografske oznake koji zavisi od odluke Zavoda za intelektualnu svojinu i Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Planirani vremenski okvir za okončanje postupaka je i dalje dovoljan za uspešni završetak ali Evropski PROGRES budno prati postupak i u kontaktu je sa ovim institucijama kako bi se smanjio rizik od kašnjenja.

Postojao je rizik da zbog ograničenih kapaciteta nekih LSU u kombinaciji sa lošom komunikacijom sa pojedinim institucijama na republičkom nivou (npr. sa Agencijom za privredne registre) neće moći da se prikupe podaci neophodni za procenu njihovog indeksa konkurentnosti. Program je blisko saradivao sa LSU i pomogao im da smanje taj rizik pa je do sada 22 LSU unelo preko 98% u ovaj sistem.

Političke promene na lokalnom nivou ne mogu imati veliki uticaj na Program u celini ali mogu uticati na pojedinačne projekte. Na primer, nestabilna politička situacija i višestruke promene vladajuće koalicije u Preševu odgodile su usvajanje plana kapitalnih investicija (PKI) koji je izrađen kao deo tehničke pomoći Programa. Uvođenje privremenih mera uprave u septembru 2017. verovatno će odložiti usvajanje za neko vreme. Takođe, ovaj razvoj događaja će umanjiti angažovanje opštine u nekim završnim aktivnostima kao što je Procena konkurentnosti za 2016-2017. Program će nastaviti da prati situaciju i biće spreman da pruži pomoć Preševu kako bi se omogućilo usvajanje Plana.

Kad su u pitanju **problemi**, Program je zabeležio da su dve od 45 podržanih žena preduzetnica zatvorile svoje firme iz porodičnih razloga dok je jedanaest korisnica koje prvenstveno rade u sektoru poljoprivrede usled loših vremenskih uslova u toku leta imalo ograničeno poslovanje. I dok se očekuje da neki broj korisnika naiđe na prepreke u poslovanju, naročito u toku prve godine, Evropski PROGRES je pružio pomoć u utvrđivanju mera koje bi im pomogle da ostanu na tržištu.

Registar rizika i problema⁵⁶ obuhvata i prvobitne i novoutvrđene rizike kao i informacije o planiranim odgovorima i njihovom statusu. Sadrži sve probleme koji su se do sada javili kao i status postupaka koji su preduzeti kao odgovor na te probleme.

⁵⁶ Registar rizika i problema je dostupan kod Evropskog PROGRES-a.

Kvalitet i održivost

Kvalitet

Evropski PROGRES je 5. jula 2017. prošao vežbu kontrole kvaliteta u okviru UNOPS RSPC za drugi kvartal 2017. Vežba je potvrdila da je učinak Programa dobar, kao i da je Program ispunio ili prevazišao planirane programske ciljeve ukazujući pritom na potrebu formalizacije produženja koja je zatim i zaključena.

Program je nastavio da sprovodi niz provjera kvaliteta kako bi osigurao ispunjenje postavljenih očekivanja i standarda kvaliteta:

- Sprovedeno je 78 kontrola realizacije projekata kojima je dodeljena bespovratna pomoć kako bi se obezbedilo da njihovo sprovođenje napreduje u skladu sa programskim i administrativnim zahtevima
- Nakon poslednje provjere sve dokumentacije vezane za bespovratnu pomoć tokom poseta u cilju administrativne provjere 54 projekata bespovratne pomoći je ispunilo uslove za zatvaranje.

Održivost

Rezultati Programa u toku ovog perioda ukazuju na visoki nivo održivosti.⁵⁷ Kako je prethodno rečeno, poštovanje nacionalnog vlasništva i podrška implementaciji nacionalnih politika na lokalnom nivou predstavljaju osnov za pristup održivosti od strane Programa.

Verovatno je ključni doprinos održivosti tokom ovog perioda omogućen kroz razvoj seta alata za dobro upravljanje, objavljivanje planova detaljne regulacije koji podrazumevaju i preporuke za izmene republičke regulative u toj oblasti i završetak analize u vezi sa vertikalnom koordinacijom između republičkih i lokalnih vlasti u oblasti socijalne i zaštite životne sredine –u ovim dokumentima je prikupljena praksa koja se može kopirati u druge slične intervencije i projekte. Na taj način Program deli svoje znanje i nastoji da pomogne vlastima da ojačaju okvire politike i institucionalne okvire.

Međutim, bitno je da je Evropski PROGRES nastavio da beleži dokaze da će koristi od intervencije nastaviti da se dešavaju. Na primer, rad predstavnika Programa sa romskim OCD pored pružanja finansijske podrške za sprovođenje konkretnih mera koje doprinose inkluziji, podrazumeva i izgradnju kapaciteta za upravljanje projektima. Činjenica da je devet od 16 podržanih organizacija već pristupilo sredstvima drugih donatora ukazuje na delotvornost i održivost. Brojni slučajevi u kojima podržana MSP ili ranjivi korisnici koji su započeli svoje biznise uz pomoć Programa povećavaju prihod, šire poslovanje i povećavaju ulaganja takođe pokazuje da će ove intervencije ostati održive u mnogim slučajevima.

Rad predstavnika Programa u oblasti dobrog upravljanja ostaje jedno od ključnih sredstava za postizanje održivosti pošto izrada lokalnih propisa, između ostalog, direktno unapređuje upravljanje

⁵⁷ Godišnji izveštaj Evropskog PROGRES-a za period 1. jul 2016. – 30. jun 2017. daje još detaljniji pregled ključnih dimenzija koje pokazuju kako Program pristupa održivosti.

javnim sredstvima. Primeri: izdvajanje namenskih sredstva za unapređenje socijalne zaštite ranjivih grupa prilikom planiranja budžeta i modernizacija vodovodne mreže pored energetske efikasnosti i obezbeđenja boljih prava pasa lualica kroz usvajanje relevantnih dokumenata lokalne politike u kojima su primenjeni principi dobrog upravljanja: odgovornost, transparentnost, antidiskriminacija i efikasnost.

U slučajevima kada je Program utvrdio da postoje problemi sa održivošću, kao što se ranije dešavalo u projektima ženskog preduzetništva, inicirane su mere pomoći kroz dodatnu mentorsku podršku.

Naučene lekcije

Ovo su neke od lekcija koje je Program identifikovao u ovom periodu:

- Potrebno je uspostaviti jasnije i doslednije tolerisanje produženja i otkazivanja projekata/projekata kojima su dodeljena bespovratna sredstva. To bi smanjilo prostor za produžetke koji nemaju validnog opravdanja i vremenom bi trebalo da doprinese i efikasnijem sprovođenju.
- Iako Evropski PROGRES ima dobar plan za praćenje i reviziju koristi koji je zasnovan na matrici logičkog okvira, u ovom periodu postalo je jasno da bi praćenje efekata pojedinačnih aktivnosti moglo bolje da se definiše. U nekim slučajevima nije definisan vremenski okvir za reviziju koristi, a ima prostora i da se detaljnije razmotri kako će se prikupljati dokazi. I dok je dogovoreno koje će se mere pomoći realizovati u nekoliko slučajeva, ovo bi se moglo rešavati pre u ranijim nego u kasnijim fazama implementacije.

Plan rada

Plan rada Evropskog PROGRES-a za period 1. jul – 30. septembar 2017. dostupan je u okviru Aneksa XX. Slede ključni međuciljevi koje bi trebalo ostvariti u narednom izveštajnom periodu:

Rezultat 1

Ojačano lokalno upravljanje i kapaciteti za planiranje i upravljanje uvođenjem novih ili poboljšanjem/ukidanjem postojećih postupaka i procesa u skladu sa načelima dobrog upravljanja

- Aktivnost 1.4 Misija pomoći stručnjaka 23.-24. oktobra
- Aktivnost 1.4 Završni događaj na temu DU 7.-8. decembra
- Aktivnost 1.4 U toku realizacija reformi lokalnog upravljanja
- Aktivnost 1.4 U toku institucionalizacija opštinskih centara kompetencije za dobro upravljanje
- Aktivnost 1.5 **Zatvoreno u operativnom smislu.** U toku administrativno zatvaranje projekata MRR.
- Aktivnost **1.6 Završena aktivnost.**
- Aktivnost 1.7 Nastavak u vezi sa postupcima ROB

Rezultat 2

Konkurentnost lokalne privrede unapređena poboljšanjem poslovnog ambijenta i upravljačkih/organizacionih kapaciteta MSP/poljoprivrednih zadruga

- Aktivnost 2.5 Sprovođenje intervencije DU u okviru lokalnih infrastrukturnih projekata
- Aktivnost 2.6 Završetak i predstavljanje nalaza u vezi sa vertikalnom dimenzijom dobrog upravljanja u oblasti socijalne zaštite i zaštite životne sredine

- Aktivnost 2.6 Završetak veb aplikacija i predaja Kancelariji za informacione tehnologije i elektronsku upravu
- Aktivnost 2.10 Konačna isporuka opreme za projekte ženskog preduzetništva i završetak mentorske podrške

Rezultat 3

Poboljšan pristup zapošljavanju koje obezbeđuje jednake mogućnosti ženama i muškarcima i socijalnu inkluziju najranjivijih i marginalizovanih grupa

- Aktivnost 3.2 /
- Aktivnost 3.4 Završena aktivnost. Praćenje sprovođenja rezultata projekta: Centar za socijalnu politiku.
- Aktivnost 3.5 Zatvoreno u operativnom smislu. Praćenje registracije biznisa mladih i završetka mentorske podrške korisnicima
- Aktivnost 3.5 Završena aktivnost. Praćenje rezultata projekata OCD za podršku Romima.
- Aktivnost 3.6 Sprovođenje kampanje za podizanje javne svesti
- Aktivnost 3.7 /
- Aktivnost 3.8 Zatvoreno u operativnom smislu. U toku je administrativno zatvaranje CIF-2 projekata.
- Aktivnost 3.9 Završena aktivnost.

Rezultat 4

Efekti evropskih integracija Srbije predloženi opštoj javnosti

Aktivnost 4.1

- Organizovati barem dve aktivnosti visokog profila
- Izraditi završnu publikaciju
- Pripremiti završni događaj
- Sprovesti konkurs za kalendar Evropskog PROGRESA-a

Aneks VI - Napredak u odnosu na indikatore u matrici logičkog okvira

	Aktivnost završena i rezultati ostvareni u skladu sa postavljenim ciljevima
	Aktivnost se opšte uzev odvija u skladu sa planom
	Aktivnost se odvija uz kašnjenje koje je pod kontrolom
	Aktivnost je kritična

Opšti cilj Doprineti održivom razvoju nerazvijenih delova Srbije stvaranjem povoljnijeg ambijenta za razvoj biznisa i infrastrukture uz primenu principa dobrog upravljanja, čime će se unaprediti mogućnosti zapošljavanja i socijalne inkluzije.	
<p>Srbija napredovala na rang listi Izveštaja o poslovanju Svetske banke za najmanje pet mesta.</p> <p>Srbija napredovala na rang listi Izveštaja o globalnoj konkurentnosti za najmanje pet mesta.</p>	<p>Mesto Srbije u Izveštaju o poslovanju Svetske banke za 2016. poboljšalo se za devet mesta i dodatnih sedam mesta u Izveštaju za 2017, i sada se nalazi na 47. u poređenju sa 68. mestom 2015. godine.</p> <p>Srbija za sedam mesta popravila položaj u okviru Izveštaja o globalnoj konkurentnosti za 2014-2015, i za još četiri u Izveštaju za 2015-2016. i dodatnih 12 mesta u Izveštaju za 2017-2018. Trenutno zauzima 78. mesto dok se na listi za 2013-2014. nalazila na 101. mestu što je napredak za 23 mesta.</p>
Svrha Programa Unapređenje lokalnog upravljanja i uslova za razvoj biznisa i infrastrukture unapređenjem i/ili jačanjem kapaciteta za planiranje i upravljanje, poboljšanje povoljnog poslovnog ambijenta, kao i unapređenje sprovođenja politika socijalne inkluzije i zapošljavanja.	
<p>Ukupna ulaganja u infrastrukturu povećana za najmanje 10% na godišnjem nivou.</p> <p>Najmanje pet novih investicija u industriju do kraja Programa.</p> <p>Izvoz sektora MSP povećan za najmanje 5% do kraja Programa.</p> <p>(Ne)posredne aktivnosti sprovedene u okviru Programa omogućile zapošljavanje najmanje 1.500 ljudi.</p>	<p>Projekti za izradu planova detaljne regulacije i tehničkih projekata, u kombinaciji sa naporima za unapređenje planiranja kapitalnih investicija i uvođenje dobre prakse upravljanja infrastrukturom, stvaraju osnov za povećanje investicija u infrastrukturu.</p> <p>Projekti podrške klasterima, uvođenju standarda kvaliteta, preduzetništvu žena i mladih, podrške MSP, zaštiti geografske oznake, stručnog obrazovanja i akcije realizovane u partnerstvu civilnog društva i LSU doprinele su otvaranju 600 radnih mesta, dok bi ovaj broj trebalo da poraste tokom narednih jedne do tri godine.</p>
Rezultat 1: Ojačano lokalno upravljanje i kapaciteti za planiranje i upravljanje uvođenjem novih ili poboljšanjem/ukidanjem postojećih postupaka i procesa u skladu sa načelima dobrog upravljanja	

Objektivno proverljivi indikatori	Opšti status
Aktivnost 1.1.1 Najmanje 50% opština koje učestvuju u Programu uvode planiranje kapitalnih investicija do kraja sprovođenja Programa (početna pozicija 2014: 23%) ⁵⁸	Aktivnost završena. Pomoć obezbeđena za 15 LSU u izradi PKI. Svih 15 korisničkih LSU izradile su PKI. Skupštine 12 LSU usvojile su PKI.
Aktivnost 1.1.2 Najmanje 15 LSU je do kraja Programa dobilo podršku za izradu višegodišnjeg programskog	Aktivnost završena. Program je pružio pomoć 15 odabranih LSU u uvođenju programskog budžetiranja za 2016. Sve LSU

⁵⁸ Osnovna studija o konkurentnosti, EU PROGRES, 2014.

budžetiranja (početna pozicija 2014. godine: pet opština ima delimično programsko budžetiranje) ⁵⁹	blagovremeno su usvojile programske budžete za 2016.
Aktivnost 1.1.3 Najmanje 15 opština povećava prihode od ubiranja poreza za najmanje 15% do kraja Programa (jačanje odnosa odgovornosti kroz proširenje poreske osnovice i podizanje svesti građana o obavezi da plaćaju poreze). Početna pozicija: broj poreskih obveznika i godišnji prihod od poreza će biti određen za svaku opštinu nakon odabira lokalnih samouprava ⁶⁰	Aktivnost završena. Program je dao bespovratna sredstva za 16 projekata za unapređenje registara poreskih obveznika. Na osnovu godišnjih izveštaja lokalnih poreskih uprava, podržane LSU su u proseku povećale broj poreskih obveznika za 10% a ostvaren je i prosečni rast lokalnih prihoda od ubiranja poreza od 93% u poređenju sa podacima iz 2013. ⁶¹ EU i SDC su obezbedile 154.000 evra kako bi podržale 16 projekata dok su LSU uvećale poreske prihode za 1,4 miliona evra.
Aktivnost 1.2 Kapaciteti za upravljanje geo-prostornim podacima i/ili kvalitet geo-prostornih podataka unapređeni u najmanje deset lokalnih samouprava do kraja Programa. (početna pozicija 2014: 33% po opštini) ⁶²	Aktivnost završena. Poziv za dostavljanje predloga za uvođenje geografskog informacionog sistema (GIS) objavljen je u maju 2015. god a UOP je odobrio 11 projekata u novembru 2015. Oprema za GIS isporučena je svim 11 korisničkim LSU u četvrtom kvartalu 2016., pravni osnov za razvoj GIS ustanovljen u svih 11 LSU. Svih 11 LSU je potpisalo protokole za razmenu podataka sa institucijama koje učestvuju u lokalnom GIS i sistemi su operativni.
Aktivnost 1.2 Najmanje 15 opština izradilo planove detaljne regulacije (PDR) ili plansku dokumentaciju višeg reda koja olakšava razvoj ekonomskih projekata do kraja Programa.	PDP za izradu PDR je obavljen u aprilu 2015. UOP je odobrio 21 prijavu za izradu 31 PDR. Zaključeno je svih 21 ugovora o dodeli bespovratnih sredstava i sledi postupak usvajanja od strane skupština opština (23 PDR je usvojeno, jedan PDR je u postupku usvajanja, tri PDR su prošla fazu javnog uvida, dva PDR su u fazi javnog uvida i dva PDR su u fazi izrade nacрта). Ugovor za izradu pet PDR za infrastrukturne koridore na Goliji potpisan je u novembru 2016. i realizacija je u toku. Završena studijska poseta Italiji.
Aktivnost 1.3 Do kraja Programa u barem 50% opština obuhvaćenim Evropskim PROGRES-om uvedeni su mehanizmi za praćenje i evaluaciju infrastrukturnih projekata, one pretpostavljaju primenu ugovora FIDIC nad drugim modalitetima, a Inženjerska komora Srbije je uvela programe obuke u FIDICu.	Aktivnost završena. Udruženje inženjera konsultanata Srbije (ACES) sprovedelo je obuku o modalitetu ugovora Međunarodne federacije inženjera konsultanata (FIDIC). Realizovano je pet modula obuke za 102 zaposlena u opštini (62 muškarca i 38 žena) iz svih 34 LSU, i pet predstavnika iz Kancelarije za evropske integracije i CFCU (tri žene, dva muškarca). Pored toga realizovane su i četiri obuke na radu za 41 učesnika (25 muškaraca, 16 žena) iz 18 LSU koje su dobile bespovratna sredstva za lokalne infrastrukturne projekte.
Aktivnost 1.4 Do kraja Programa su pokrenute, razvijene i sprovedene reforme institucionalnog upravljanja u najmanje pet LSU, s naglaskom na povećanju odgovornosti, transparentnosti i efikasnosti javnih usluga koje pružaju građanima, uz razvoj ili reviziju najmanje deset lokalnih politika ili lokalnih propisa u skladu sa pravnim okvirom RS	Završena je Ocena upravljanja na lokalnom nivou u 34 LSU. Memorandum o razumevanju za intervencije u oblasti DU na lokalnom nivou potpisan sa 34 LSU. Održano šest obuka za izgradnju kapaciteta u oblasti DU i realizovana jedna studijska poseta za 27 imenovanih kontakt osoba za DU (21 muškarac, šest žena). Trinaest LSU je uspostavilo institucionalni okvir za DU. Reforme lokalnog upravljanja započete su u 18 LSU a četiri LSU su usvojile šest lokalnih propisa u oblasti odgovornosti i efikasnosti. Održane četiri posete švajcarskih stručnjaka za DU.
Aktivnost 1.5 Lokalni mehanizmi za rodnu ravnopravnost (MRR) formirani u svim opštinama Evropskog PROGRES-a i lokalni akcioni planovi za rad MRR revidirani ili usvojeni u 25 opština obuhvaćenim Evropskim PROGRES-om do kraja 2017. Barem 50% MRR uspešno je realizovalo bespovratna sredstva obezbeđena kroz Evropski PROGRES i daju doprinos unapređenju pitanja rodne ravnopravnosti do kraja 2016. Najmanje 50% opština obezbeđuje sredstva za aktivnosti lokalnih MRR do kraja Programa. Početna pozicija: Formiran je 31 MRR a dve opštine su imenovalе službenike zadužene za rodnu ravnopravnost, 23 opštine obuhvaćene Evropskim PROGRES-om je sačinilo Lokalne akcione planove	Kroz mentorsku podršku Program je ojačao kapacitete u 34 LSU za inicijative u oblasti rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou. Oformljeno je ukupno 32 lokalna MRR, 30 lokalnih akcionih planova je usvojeno a 32 LSU su potpisale Evropsku povelju o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnom nivou. Poziv za dostavljanje predloga projekata za podršku lokalnim MRR objavljen je u septembru 2016. UOP je odobrio sredstva za sprovođenje 18 projekata. Projekti su pozitivno uticali na 1.481 osoba (1.159 žena i 322 muškaraca) kroz aktivnosti koje se tiču ekonomskog osnaživanja žena, javnog zdravlja, izgradnje kapaciteta kao i širenja znanja o rodnoj ravnopravnosti među donosiocima odluka i unapređenim ulogama lokalnih MRR.

⁵⁹ Osnovna studija o konkurentnosti, EU PROGRES, 2014.

⁶⁰ Godišnji izveštaji LPU

⁶¹ Procena uticaja pomoći, koja se nalazi u Aneksu I, Prilog 1.2 prikazuje podatke o pojedinačnim LSU.

⁶² Prepreke u razvoju infrastrukture, EU PROGRES, 2013.

za unapređenje rodne ravnopravnosti.	
Aktivnost 1.6 Do kraja 2015. godine unapređena znanja najmanje 50% odbornica i odbornika u deset Skupština LSU o pitanjima rodne ravnopravnosti i tehnikama zagovaranja. Odbornice u svih deset LSU su se uspešno zalagale za rešenje najmanje jednog pitanja rodne ravnopravnosti do kraja Programa	Aktivnost završena. Projekat koji se tiče jačanja postupaka odlučivanja žena kroz aktivno učešće u lokalnim ženskim odborničkim mrežama (LŽOM) realizovan je od oktobra 2016. do juna 2017. U novembru i decembru 2016. je formirano deset lokalnih LŽOM koje okupljaju 97 odbornica. Svih 10 LŽOM je usvojilo svoje planove rada za 2017. LŽOM su izradile 25 preporuka za lokalne politike, koje se prvenstveno fokusiraju na povećano učešće žena u postupku donošenja odluka.
Aktivnost 1.7 Najmanje pet opština uvelo postupke i prakse rodno odgovornog budžetiranja do kraja 2016. Održivost akcije obezbeđena usvajanjem odgovarajućih opštinskih odluka do kraja Programa. Početna pozicija: tri opštine sprovele analize budžeta i lokalnih politika iz perspektive rodne ravnopravnosti ⁶³	Četiri opštine su uvele ROB kroz različite opštinske budžetske linije čime su obezbedile integraciju načela rodne ravnopravnosti u okviru budžeta. Dve LSU je opredelilo budžetska sredstva u skladu sa zahtevima rodno odgovornog budžetiranja.
Rezultat 2 Povećana konkurentnost lokalne privrede poboljšanjem poslovnog ambijenta i upravljačkih/organizacionih kapaciteta MSP/poljoprivrednih zadruga	
Aktivnost 2.1 Ukupan indeks konkurentnosti povećan za najmanje 10% u svim opštinama obuhvaćenim Evropskim PROGRES-om do kraja Programa, ili za najmanje 25% u pogledu jednog od sledećih pod-indeksa: sposobnost lokalne zajednice da upravlja resursima i potencijalima zajednice, ekonomske politike, strategije i mere, finansijski kapaciteti javnog i privatnog sektora ⁶⁴	Na osnovu podataka o konkurentnosti za 2016-2017. indeks konkurentnosti se povećao u proseku za 31% u poređenju sa indeksom za 2013-2014. god. za 22 LSU koje su uvele preko 98% potrebnih podataka. Nakon usvajanja novog Zakona o planiranju i izgradnji obezbeđena je tehnička podrška za 34 LSU za realizaciju sistema elektronskog izdavanja građevinskih dozvola uključujući i nabavku IT opreme. Prosečno vreme izdavanja građevinske dozvole u obuhvaćenim LSU smanjeno je sa osam na pet dana; 93% primljenih zahteva je rešeno (poboljšanje od 13%); udeo negativno rešenih zahteva smanjen sa 40% na 16%; i 51% planskih dokumenata je uneto u centralni registar (poboljšanje od 17%).
Aktivnost 2.2 Najmanje dva međuopštinska i 35 prioriternih lokalnih ekonomskih i projekata društvene infrastrukture u skladu sa nacionalnim sektorskim prioritetima i kompletnom tehničkom dokumentacijom izrađeno u skladu sa kriterijuma u okviru PPF5 nakon ocene postojećih postupaka izrade i sprovođenja projekata	Poziv za izradu glavnih projekata za lokalnu infrastrukturu oglašen je u decembru 2014. UOP je u februaru 2015. odobrio 40 projekata. Ugovori o bespovratnoj pomoći sa LSU realizovani su od maja 2015. do oktobra 2016. godine. Izrađeni projekti su doveli do stvaranja niza projekata „spremnih za izgradnju“ u vrednosti od 29 miliona evra. Do sada je na osnovu projekata 15 LSU došlo do 3,3 miliona donatorskih sredstava. U junu 2016. Program je ugovorio dva međuopštinska projekta u vezi sa merama zaštite od poplava: projektovanje zaštite od erozije za slivove Vlasine, Pčinje i Jablanice, i izrada Generalnog projekta regulacije toka Južne Morave koji su završeni 2017. Program je potpisao ugovor za izradu tehničke dokumentacije za rekonstrukciju bolničkog bloka bolnice u Vranju u avgustu 2017.
Aktivnost 2.2 Opštine do kraja Programa sačinile i podnale najmanje 20 projekata za finansijsku podršku drugim programima koji se finansiraju iz drugih izvora	Aktivnost završena. Nakon odobrenja UOP u septembru 2014. Evropski PROGRES je pružio podršku za rad Zajedničkom tehničkom sekretarijatu IPA Prekograničnog programa Srbija – Crna Gora (CBC SRB-MON). Grant je okončan u novembru 2015. i omogućio je LSU obuhvaćenim Evropskim PROGRES-om da podnesu 48 predloga projekata u okviru javnih poziva CBC. Program je pored toga evidentirao da su LSG na osnovu projekata izrađenih kroz Evropski PROGRES podnale još 14 predloga projekata tražeći finansijsku podršku od drugih izvora.
Aktivnost 2.3 Barem jedan prioriterni međuopštinski projekat realizovan do kraja Programa	Aktivnost završena. Građevinska dozvola izdata 1. decembra 2014. Ugovor za izgradnju Ekonomskog fakulteta u Subotici, Odeljenja u Bujanovcu, potpisan je u januaru 2015, izgradnja je završena u septembru 2015. a objekat je u potpunosti funkcionalan.

⁶³ Osnovna studija o konkurentnosti, EU PROGRES, 2014.

⁶⁴ Kako je utvrđeno u rangiranju Srbije u Izveštaju o poslovanju Svetske banke za 2014.

<p>Aktivnost 2.3 i 2.4 Tehnička pomoć pružena Sektoru za ugovaranje i finansiranje programa iz sredstava EU kao naručiocu za prioritetni infrastrukturni projekat koji sprovodi</p>	<p>UOP je u novembru 2015. odobrio sredstva za finansiranje projekata za završetak izgradnje novog bloka Opšte bolnice u Vranju i za izgradnju zgrade hitne pomoći u Novom Pazaru. Program je pomogao CFCU da pripremi tender u prvoj polovini 2016. CFCU je objavio tender za radove i za nadzor u februaru 2017. Ugovori su potpisani u junu 2017. Ova aktivnost nije izvodljiva onako kako je prvobitno osmišljena. Ali nakon odobrenog produženja bez dodatnih troškova, Program će moći da pruži pomoć CFCU i MEL.</p>
<p>Aktivnosti 2.3 i 2.4 Tehnička podrška pružena SEIO i CFCU u pripremi i pokretanju Programa bespovratne pomoći i praćenju njegovog sprovođenja</p>	<p>Uprkos blagovremenoj tehničkoj pomoći Programa, CFCU je objavio poziv za projekte lokalne infrastrukture tek u martu 2015, pet meseci kasnije no što je prvobitno planirano. S obzirom na to da su dodatna kašnjenja premašila osamnaest meseci, pružanje prvobitno planirane tehničke pomoći nije izvodljivo. Nakon odobrenja produžetka bez dodatnih troškova, Program može da pruži određenu pomoć pri implementaciji samo do kraja Aktivnosti.</p> <p>U novembru 2015. UOP je odobrio realizaciju tri projekta u vezi sa zaštitom od poplava i erozije. Dva su završena u maju 2017. a jedan je otkazan zbog nerešenog vlasničkog pitanja.</p>
<p>Aktivnost 2.4 Pružena podrška u izradi do 34 lokalna i jednog međuopštinskog infrastrukturnog projekta podnetim u okviru poziva za dostavljanje predloga projekata Sektora za ugovaranje i finansiranje programa iz sredstava EU</p>	<p>Evropski PROGRES je organizovao informativne sesije kako bi predstavio poziv CFCU i podržao LSU u izradi sažetaka predloga projekata. Sve 34 programske LSU odgovorile su na poziv i predale 52 sažetka predloga projekata. CFCU je poslao zahtev 25 LSU da podnesu kompletne prijave 30 predloga projekata koji su prošli evaluaciju sažetaka u februaru 2016. Dvadeset tri LSU su poslale CFCU 26 kompletnih predloga do isteka roka 21. marta 2016. Ugovori o bespovratni sredstvima su potpisani sa 14 LSU u maju 2017.</p>
<p>Aktivnost 2.4 Najmanje 15 lokalnih infrastukturnih projekata realizovano uz pomoć bespovratnih sredstava do kraja Programa</p>	<p>Poziv za dostavljanje predloga projekata lokalne infrastrukture koji sprovodi UNOPS oglašen je u martu 2016. UOP je u avgustu 2016. odobrio 14 projekata i dodatna četiri u oktobru 2016. Zatvoreno je 11 projekata kojima su dodeljena bespovratna sredstva, pet su u toku dok je modalitet realizacije u Priboju i Prijepolju usled kašnjenja realizacije promenjen: sa bespovratnih sredstava prešlo se na direktnu implementaciju u aprilu 2017. i radovi su u toku po UNOPS ugovorima.</p>
<p>Aktivnost 2.5 Svi projekti organizovani sa jasnim odgovornostima za nabavke, upravljanje ugovorima, praćenje i evaluaciju; najmanje 10 novih lokalnih politika i/ili administrativnih propisa u vezi sa infrastrukturnim projektima razrađeno na participatorni način, odbreno od strane veća, realizovano i praćeno, sa jasnim naznakama ko investira, poseduje, odlučuje, održava, ima koristi i prati novu infrastrukturu, do završetka Programa</p>	<p>Nakon odobrenja sredstava za 18 infrastrukturnih projekata, Evropski PROGRES je započeo sa realizacijom aktivnosti u januaru 2017. Jedanaest LSU je usvojilo 21 lokalni propis koji se odnosi na povezivanje DU sa infrastrukturnim projektima. Održane su opsežnije konsultacije sa LSU i pružena je pomoć u izradi relevantnih propisa.</p>
<p>Aktivnost 2.6 Rešavanje najmanje tri prepreke u vertikalnoj koordinaciji između Vlade RS i LSU započeto ili okončano do kraja Programa kroz redovne, strukturirane i tematske konsultacije sa nadležnim ministarstvima i institucijama i u saradnji sa SKGO, čime se pozitivno utiče na odgovornost, transparentnost, delotvornost i efikasnost LSU</p>	<p>Ova aktivnost podeljena je na dve glavne teme, u skladu sa dogovorom sa SKGO i SIPRU: prva tema - politike zaštite životne sredine, a druga tema- politike socijalne zaštite. Održano je osam radionica i u dogovoru sa SKGO, svi nalazi će biti predstavljeni relevantnim nacionalnim organima.</p> <p>Pored toga, kroz Program je podržana izgradnja kapaciteta LSU za izradu veb prezentacija državne uprave i uspostavljanja usluga e-uprave. Održane su tri obuke od decembra 2016. do februara 2017. godine za 44 predstavnika (35 muškaraca, devet žena) iz 28 LSU. LSU su zabeležile bolju transparentnost veb prezentacija za 9,2%, tri opštine⁶⁵ su razvile 17 novih e-usluga⁶⁶ a 13 LSU je izradilo akcione planove za unapređenje e-usluga i veb prezentacija LSU.</p>

⁶⁵ Medveđa, Novi Pazar i Raška.

⁶⁶ Evaluaciju je sprovedla Direkcija za elektronsku upravu na osnovu utvrđenih kriterijuma za evaluaciju veb prezentacija i e-usluga u skladu sa Smernicama za izradu veb prezentacija u državnoj upravi i uvođenje e-usluga a sprovedena je na uzorku od 13 opština koje su učestvovala u obukama za primenu Smernica. Detaljnije informacije o ovom procesu date su u Aktivnosti 2.6

Aktivnost 2.7 Razvijena i do kraja Programa sprovedena najmanje dva modela javno-privatnih partnerstava.	Program je obezbedio tehničku pomoć za izradu projekata JPP za dve korisničke LSU odabrane putem javnog poziva (Knjaževac i Raška). Predlozi projekta su predati državnoj Komisiji za JPP na odobrenje.
Aktivnost 2.8 Najmanje 15 MSP uvelo međunarodne standarde kvaliteta ili bezbednosti hrane (ISO 9000, HACCP, Global GAP, itd.) i najmanje 15 MSP unapredilo konkurentnost zahvaljujući nabavci opreme	Javni poziv za uvođenje međunarodnih standarda kvaliteta ili bezbednosti hrane je sproveden u oktobru 2015. Od 22 odobrena zahteva, šest korisnika se povuklo iz postupka. Petnaest MSP je završilo proces sertifikacije a jedno je u završnoj fazi.
Aktivnost 2.8 Sačinjeni i usvojeni kriterijumi i transparentan postupak za odabir 30 MSP koja će proći postupak sertifikacije ili ponovne sertifikacije SUK. Postupak formiranja klastera/zadruga pripremljen i usvojen, što za rezultat ima jasno i adekvatno uređena novoosnovana pravna lica	Javni poziv za podnošenje predloga projekata za unapređenje konkurentnosti otvaranjem novih radnih mesta u privatnom sektoru je sproveden u junu 2016. UOP je odobrio sredstva za opremu za 17 MSP. Nakon što se jedna kompanija povukla, u okviru Programa je realizovana nabavka opreme za 16 MSP. Obavljena je isporuka opreme za 15 MSP. Trinaest korisnika je završilo svoje aktivnosti društveno odgovornog poslovanja prema planu u okviru podele troškova.
Aktivnost 2.8 Do kraja Programa najmanje 20 MSP, članova klastera, uvelo inovacije ili koriste inovativne tehnike razvoja tržišta.	Aktivnost završena. Javni poziv za pružanje podrške klasterima kod uvođenja inovativnih praksi i zajedničkog nastupa na tržištu oglašen je u decembru 2014. UOP je odobrio finansiranje pet projekata u iznosu od 145.000 evra u aprilu 2015. Kroz pet sprovedenih projekata bespovratne pomoći 87 MSP je uključeno u intervenciju od čega je 62 direktno imalo koristi od realizovanih inovacija.
Aktivnost 2.9 Do kraja Programa najmanje 30 poljoprivrednih proizvođača, članova zadruga, koristi nove tehnike i tehnologije u proizvodnji	Aktivnost završena. Okončana je prva faza podrške u okviru Programa za 32 Grupe poljoprivrednih proizvođača (GPP) koja se sastojala od obuka i studijske posete. Obuke su obuhvatale upravljanje, finansije i marketing za GPP dok je studijska poseta bila posebno osmišljena da pruži uvid u moderne tehnike i tehnologije poljoprivredne proizvodnje. Druga faza pomoći je počela objavljivanjem javnog poziva u avgustu 2016. UOP je odobrio sedam projekata u novembru 2016. Aktivnosti su uspešno završene po planu do septembra 2017.
Aktivnost 2.9 Najmanje tri tradicionalna poljoprivredna proizvoda registrovana ili sertifikovana sa zaštićenom oznakom porekla (PDO) i zaštićenom geografskom oznakom (PGI)	Procena GPP i geografske oznake (GO) završena u maju 2015. Program je sproveo javni poziv putem kojeg je odabrano pet tradicionalnih proizvoda za zaštitu geografske oznake. Evropski PROGRES je obezbedio tehničku pomoć za izradu elaborata za zaštitu proizvoda i pribavljanje sertifikata ovlašćenim korisnicima. Elaborati za tri proizvoda: sjenička stelja, vlasinski med i ivanjički krompir završena su i predata Zavodu za zaštitu intelektualne svojine i sertifikat je dobijen za vlasinski med. Sertifikat za ovlašćene korisnike za sjenički sir je gotov a u toku je dobijanje sertifikata za sjeničku jagnjetinu.
Aktivnost 2.10 Otvoreno najmanje 80 novih radnih mesta za žene kao rezultat dodele bespovratne pomoći za pokretanje najmanje 40 firmi do kraja Programa.	Poziv za dostavljanje predloga projekata za žensko preduzetništvo je oglašen u junu 2015. U okviru Programa 147 učesnica je pohađalo obuku iz pisanja biznis plana. UOP je odobrio finansiranje za 48 predloga projekata. Nakon povlačenja tri kandidatkinje Program je finansirao nabavku opreme za 45 preduzetnica. Dve korisnice su zatvorile biznis iz porodičnih razloga. Do sada je ukupno registrovano 42 preduzeća i 42 korisnice su dobile celokupnu opremu za početak poslovanja. Novoosnovana preduzeća zapošljavaju 88 osoba (42 samozaposlene žene i 46 zaposlenih). Preduzetnice konstantno dobijaju mentorsku podršku.
Rezultat 3: Poboljšan pristup zapošljavanju koje obezbeđuje jednake mogućnosti ženama i muškarcima i socijalnu inkluziju najranjivijih i marginalizovanih grupa putem izrade i sprovođenja lokalnih politika, što za posledicu ima smanjenje migracija sa juga, jugoistoka i jugozapada Srbije	

<p>Aktivnost 3.4 Procena lokalnih politika za socijalno uključivanje i zapošljavanje ranjivih grupa završena je u svim opštinama Evropskog PROGRES-a do sredine 2016. Izrađena Metodologija mapiranja i procene potreba ugroženog stanovništva i predata opštinama. Izrađen prilagođeni model zapošljavanja ranjivih u okviru kojeg se otvara barem 25 radnih mesta i realizovan kao pilot projekat. Do završetka Programa uvedene barem tri nove usluge socijalnog uključivanja u odabrane opštine obuhvaćene Evropskim PROGRES-om.</p>	<p>Aktivnost završena. Aktivnost je sprovedena u saradnji sa Centrom za socijalnu politiku od oktobra 2015. do juna 2017. LSU su dobile podršku u proceni potreba ugroženih i marginalizovanih grupa, razmatranju, izradi nove i/ili ažuriranju postojeće lokalne politike, jačanju kapaciteta nadležnih lokalnih institucija a potom i pilotiranju nove politike. U okviru intervencije lokalnim ugroženim i marginalizovanim grupama ponuđena je bespovratna pomoć za pokretanje biznisa. Završen je izveštaj o proceni institucionalnih kapaciteta, socijalne zaštite i zapošljavanju ugroženih grupa i predstavljen je u junu 2017. Tri LSU su uspostavile usluge socijalne zaštite dok je 28 korisnika dobilo finansijsku podršku i pokrenulo biznis koji je omogućio zapošljavanje ili privremeni angažaman za 90 osoba</p>
<p>Aktivnost 3.5 Najmanje 15 OCD koje se bave romskim pitanjima unapredilo je kapacitete za upravljanje projektima što je dovelo do pilotiranja mera iz Strategije socijalnog uključivanja Roma i Romkinja na lokalnom nivou za 2016-2025. a od čega je korist imalo najmanje 1000 Roma.</p>	<p>Deo ove aktivnosti obuhvaćen je pristupom Aktivnosti 3.4. Javni poziv za podršku samozapošljavanju mladih objavljen je u martu 2016. Od 93 prijavljenih, 27 osoba je ušlo u uži izbor i pohađalo obuku za izradu biznis plana. Ukupno 22 projekta za nabavku opreme za samozapošljavanje mladih odobrena su na sastanku UOP avgusta 2016. godine. Svih 22 korisnika dobilo je opremu neophodnu za započinjanje biznisa dok je njih 20 registrovalo firme. Otvoreno je 17 novih radnih mesta.</p> <p>Aktivnost završena. Poziv za dostavljanje predloga projekata za pilotiranje primene mera iz Strategije socijalnog uključivanja Roma i Romkinja na lokalnom nivou objavljen je u maju 2016. Od 39 podnetih predloga UOP je u avgustu 2016. odobrio 16 projekata realizovanih od strane romskih OCD. Svih 16 projekata je uspešno završeno a korist je imalo 3.634 Roma (1.588 muškaraca i 2.046 žena).</p> <p>Aktivnost završena. Projekat Music Art je realizovan u četiri škole u Vranju, Bujanovcu i Surdulici od oktobra 2016. do juna 2017. god. Održano je preko 250 časova na osnovu inkluzivne El Sistema metodologije, kao i četiri koncerta i nekoliko master klasa sa domaćim i međunarodnim stručnjacima uz učešće od oko 200 dece (preko 50% iz ranjivih grupa).</p>
<p>Aktivnosti 3.8 i 3.10 Do kraja Programa podržano najmanje 40 projekata koji su u partnerstvu pripremile lokalne samouprave i organizacije civilnog društva. Najmanje pola LSU koje su imale koristi od takvih projekata do kraja Programa sačinile i usvojile kriterijume za transparentno i nediskriminatorno izdvajanje sredstava iz lokalnog budžeta za OCD</p>	<p>Prvi poziv za dostavljanje predloga projekata za Fond za učešće građana (CIF) tj. za partnerstva između organizacija civilnog društva i lokalne uprave, bio je objavljen u septembru 2014. Od 77 prijava, UOP je odobrio sredstva za finansiranje 20 projekata u decembru 2014. Osamnaest projekata je uspešno završeno a dva su otkazana.</p> <p>Poziv za CIF-2 objavljen je u martu 2016. Od četrdeset osam pristiglih predloga, UOP je odobrio finansiranje za 24 projekta. Svih 24 projekata je završeno.</p>
<p>Aktivnost 3.1 Zadovoljstvo građana opštinskim uslugama, radom lokalnih vlasti i skupština opština povećano za 10% do kraja Programa⁶⁷</p>	<p>Sa pružaocem usluga koji će sprovesti istraživanje zadovoljstva građana sklopljen je ugovor u trećem kvartalu 2017.</p>
<p>Aktivnosti 3.3, 3.5 i 3.10 Najmanje 100 nezaposlenih uspešno okončalo organizovanu stručnu obuku do kraja Programa i uvedeni su održivi dodatni kursevi koji će se organizovati i nakon okončanja Programa kako bi povećali mogućnosti za zapošljavanje učesnika obuke.</p>	<p>Aktivnost završena. Deset LSU je odabrano preko javnog poziva sprovedenog u avgustu 2016. da realizuje aktivnosti stručne obuke u skladu sa Lokalnim strategijama zapošljavanja. Ukupno 281 nezaposlena osoba (147 muškaraca i 134 žene) završila je obuku od čega je 248 korisnika (133 muškaraca i 115 žena) dobilo sertifikat za uspešno pohađanje a 160 osoba (97 muškaraca i 63 žene) je zaposleno. U toku su obuke za 55 učesnika koje se finansiraju iz opštinskih sredstava.</p>
<p>Aktivnost 3.6 Efikasnost i delotvornost najmanje tri zdravstvena centra poboljšana do kraja Programa nabavkom nove medicinske opreme za zaštitu zdravlja žena⁶⁸</p>	<p>Izveštaj o proceni potreba za medicinskom opremom je završen. Svi zdravstveni centri su poslali zvanične dopise zainteresovanosti, a tender za nabavku medicinske opreme</p>

⁶⁷ Polaznu osnovu za Istraživanje zadovoljstva građana predstavlja istraživanje sprovedeno 2013. dok će novo istraživanje biti sprovedeno 2017. godine, na kraju Programa

⁶⁸ Procena potreba zdravstvenih centara omogućice Programu da ustanovi polazne indikatore za evaluaciju povećanja efikasnosti koja će biti organizovana na kraju Programa.

	objavljen je u septembru 2016. Isporuca opreme za devet domova zdravlja okončana je u januaru 2017. OPZ za javnu kampanju u vezi sa zdravljem žena je sačinjen i biće realizovan u četvrtom kvartalu 2017.
Aktivnost 3.9 Najmanje 1.200 đaka osnovnih škola albanskog porekla u području obuhvaćenom Programom unapredilo znanje srpskog jezika tokom sprovođenja Programa	Aktivnost završena. Program je obezbedio sredstva za asistente u nastavi od avgusta 2015. do juna 2017. Tokom prve školske godine, 865 učenika je učestvovalo u programu dok se broj povećao na 1.073 učenika u drugoj školskoj godini (20% povećano učešće). Izvršena je nabavka udžbenika, priručnika za nastavnike i pomoćnih nastavnih sredstava a isti su isporučeni 16 osnovnih škola u Preševu, Bujanovcu i Medveđi. Promena u pristupu je rešena u okviru produžetka bez dodatnih troškova.
Rezultat 4: Efekti evropskih integracija Srbije predloženi opštoj javnosti	
Procenat građana koji su svesni da postoje bilo koji projekti finansirani od strane EU povećan za 3% do kraja Programa. Komunikacijske aktivnosti koje generišu barem 2.000 medijskih priloga i na jasan i tačan način saopštavaju finansijsku podršku EU i Švajcarske koja se pruža za razvoj opština obuhvaćenih Evropskim PROGRES-om od čega barem 20% priloga u nacionalnim medijima. ⁶⁹	<ul style="list-style-type: none"> • Organizovano 25 poseta visokog profila, 13 na ambasadorskom nivou • Organizovano 25 velikih događaja, od čega dvanaest sastanaka UOP. • Podržano 15 lokalnih festivala. • Pripremljeno 79 saopštenja za štampu. • Generisano 3.030 pozitivnih medijskih priloga • Pripremljeno 62 brifing materijala • Objavljeno sedam brojeva Biltena • Internet stranica se redovno ažurira i u proseku privlači 9.000 pojedinačnih posetilaca svakog meseca, ukupno 99.629 poseta • Fejsbuk stranica privukla 5.255 „lajkova“ a Tviter nalog pratilo 593 ljudi • Promotivni materijal Programa se redovno proizvodi i uključuje dva video priloga. • Održana tri likovna konkursa za kalendar
Jedna kampanja zagovaranja/podizanja javne svesti iz dve faze koja promoviše evropske vrednosti sprovedena tokom trajanja Programa.	Sve aktivnosti kampanje završene.

⁶⁹ Kako će biti ukazano u nalazima Istraživanja zadovoljstva građana sprovedenom 2017. i u poređenju sa rezultatima Istraživanja zadovoljstva građana iz 2013.